

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Brňová

Vývoj pojetí mezilidských vztahů ve filmu

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Mercedes Wimmerová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2014-2017

BACHELOR THESIS

Michaela Brňová

**The evolution of the conception of interpersonal relations
in movies**

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Mercedes Wimmerová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Michaela Brňová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Mercedes Wimmerové, za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce se v teoretické části zabývá problematikou mezilidských vztahů ve filmu a jejich evolucí. Rozebírá pojem lásky, sexu, duševního stavu jedince ve společnosti, jeho psychoanalýzu, kategorie vztahů, mezilidskou komunikaci a vliv změn ve společnosti na kinematografii. Praktická část obsahuje scénář na toto téma a audiovizuální dílo.

Klíčová slova

Film

Generace

Láska

Mezilidský vztah

Partnerský vztah

Psychoanalýza

Psychologie

Sex

Umělecké dílo

Annotation

The Bachelor Thesis deals – within its theoretical part – with the matter of interpersonal relations in movies and its evolution. It analysis the notion of love, sex, psychological state of an individual in society, his psychoanalysis, categories of relationships, interpersonal communication and the impact of changes in society on cinematography. Practical part of the thesis contains a script on this subject and an audiovisual piece.

Keywords

Generation

Interpesonal relationship

Love

Movie

Sex

Partnership

Psychoanalysis

Psychology

Work of art

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PSYCHOANALÝZA VZTAHŮ	10
1.1 Vnější vlivy.....	10
1.1.1 Společnost.....	10
1.1.2 Technologická doba.....	13
1.2 Vnitřní vlivy.....	15
1.2.1 Psychoanalýza vztahů	15
1.3 Propojení vnějších a vnitřních vlivů	17
1.3.1 Rodina.....	17
2 KINEMATOGRRAFIE VERSUS REALITA	20
2.1 Film jako umělecké dílo	20
2.1.1 Prostředek komunikace	20
2.2 Film jako vyobrazení reality	21
2.2.1 Sex.....	21
2.2.2 Kategorie vztahů	25
2.3 Film jako tvůrce utopických ideálů	26
2.3.1 Láska.....	27
3 ANALÝZA EVOLUCE VZTAHŮ VE FILMU	31
3.1 Filmy do roku 1960.....	31
3.1.1 Prázdniny v Říme.....	31
3.1.2 Nezapomenutelná láska.....	33
3.2 Filmy do roku 2000.....	34
3.2.1 Takoví jsme byli.....	34
3.2.2 Před úsvitem.....	35
3.3 Filmy po roce 2000	36
3.3.1 Stud	37
3.3.2 Love	38
PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 SCÉNÁŘ.....	40
5 AUDIOVIZUÁLNÍ DÍLO	52

ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	55

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá problematikou mezilidských vztahů ve filmu a jejich evoluce během několika posledních desetiletí. Zejména se soustředí na romantické vztahy. Kombinuje doménu kinematografie a psychologie. Neposuzuje pouze evoluci vztahů v naší společnosti, ale hlavně její odraz v kinematografii. Téma práce si autorka zvolila v návaznosti na její studijní obor a v souvislosti se zájmem o danou problematiku, možným dalším využitím zjištěných poznatků a osvojených metod v případném budoucím zaměstnání. Téma je aktuální, zejména z důvodu oblíbenosti a neustálého vývoje tohoto komunikačního média – filmu. Tématika mezilidských vztahů je aktuální vždy.

Hlavním cílem práce je zhodnotit, zda se vztahy a chování v naší společnosti změnilo natolik, že se promítají ve filmové tvorbě/kinematografii anebo jestli se vztahy v naší společnosti nezměnily, pouze už nejsou tabuizovány, a tak se filmová tvorba přizpůsobila dnešní realitě. V zájmu podpory splnění hlavního cíle jsou stanoveny dílčí cíle, kterými jsou vytvoření literární rešerše, o kterou se bude opírat praktická část, tedy sestavení scénáře a natáčení audiovizuálního díla dle sepsaného scénáře.

Podklady pro tuto práci, na jejichž základě byla provedena literární rešerše, byly získány zejména z Městské knihovny v Praze. Dále byly využity filmové databáze, na základě kterých byly provedeny analýzy mezilidských vztahů ve filmu a potažmo jejich evoluce.

Samotná struktura práce má čtyři hlavní části. Prvním je úvod, ve kterém jsou specifikované zejména cíle práce a nastíněny použité metody. Druhou je teoretická část, která uvádí základní definice, psychoanalýzu vztahů a jejich vnitřní i vnější vlivy, srovnání filmové tvorby s realitou a jejich jednotlivé části a třetí část tvoří analýza evoluce vztahů ve filmu rozdělená na filmy před rokem 1960, filmy do roku 2000 a filmy po roce 2000. V praktické části jsou aplikovány poznatky z části teoretické ve formě scénáře na krátký film a následně příslušné audiovizuální dílo.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PSYCHOANALÝZA VZTAHŮ

1.1 Vnější vlivy

1.1.1 Společnost

Psychologie jako věda se zabývá mentálními procesy, vnitřní zkušeností a vesměs chováním ve srovnání s fyziologickými jevy, které je doprovázejí (Nakonečný 2011, s.15)¹. Pro tuto práci je pojem psychologie důležitý, jelikož jejím prostřednictvím jsou nám osvětlovány mnohé důvody a pohnutky postav ve filmu, ale i lidí ve společnosti. Člověk je považován za společenskou bytost a jako takový potřebuje kontakt s okolím. Frekvence kontaktů a interakcí s okolím pak záleží na osobnosti a povaze jedince. Každý z nás si tvoří svůj okruh známých a přátel a vytváří tak vztahy, které je třeba udržovat. Těmi jsme ale samozřejmě ovlivňováni zpětně i my.

Jedním z vnějších vlivů na psychiku, chování a potažmo tvorbu vztahů je tedy společnost. Společnost jako okruh našich nejbližších, se kterými jsme pravidelně konfrontováni, ale i společnost jako celek lidí, jejich názory a formy chování. Společností je nám diktováno, jak máme vypadat, jak se máme chovat, do jisté míry je na nás vyvíjen nátlak i ohledně toho, co si máme myslet. Každý z nás poznal situaci, kdy radši splyne s ostatními lidmi, než aby projevil svůj vlastní názor. Paradoxem této situace je, že my sice tvoříme společnost, ale společnost tvoří nás, a to od útlého věku, počínaje mateřskou školou a konče naší akademickou kariérou. Jsme ovlivňováni lidmi v práci, na veřejných prostranstvích, a konečně, i objektem naší lásky a touhy. Všechny tyto části tvoří náš společenský život a chování. Sociální vztahy všeho druhu jsou zásadní náplní našeho života. Tyto vztahy jsou zařazovány do speciálního odvětví psychologie – sociální psychologie. Sociální psychologie zkoumá právě aspekty

¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie*. Triton, Praha, 2011.

mezilidských vztahů. Podle Nakonečného (2011, s.637)² se rozděluje do několika kategorií:

- vztahy dyadické: jedinec s jedincem, jako např. manželé
- vztahy jedince k malým skupinám, jako např. rodina
- chování jedince v davu a hromadné chování vyvolané jistou situací

Každý člověk, který žije v nějaké společnosti, je vystavován vlivu, který na něj tato společnost má. Většinou se přizpůsobujeme standardům chování druhých, jelikož v minulosti ten, kdo vyčníval, ať už svým chováním nebo zevnějškem, byl odsuzován. V některých případech to tak je i dnes. Stále existují lidé, kteří odsoudí někoho pouze na základě etnicity, politických názorů, sexuální orientace apod. Do značné míry se ale tento negativní přístup a kritika zmírnily. To je světlým bodem dnešní generace mladých lidí: otevřenost, upřímnost nebo alespoň snaha o změnu ve vnímání a projevování univerzálních problémů člověka. Svoboda vyjadřování a sebevyjádření je několikanásobně větší než u předcházející generace. Faktem ale bohužel zůstává, že jsme neustále ovlivňováni okolím. A romantické vztahy nejsou výjimkou. Nevstoupíme do vztahu s někým, kdo neodpovídá představám našich nejbližších přátel. A i když ano, tak si vyslechneme nekonečné výsměšky a poznámky, které se buď musíme rozhodnout ignorovat anebo z tohoto důvodu vztah ukončíme. Málokterý jedinec vydrží konstantní nátlak okolí a jeho představ o potencionálním partnerovi z toho důvodu, že nemůžeme plnohodnotně žít mimo naši společnost. Plamínek (2016, s.62)³ předpokládá, že existují čtyři taktiky ve vztahu k druhé osobě: společně získat, získat na úkor druhého, trátit spolu s partnerem a trátit v zájmu partnera. Volba jedné z těchto taktik je ponechána na nás. Pokud jsou oba jedinci ochotni spolupracovat a dělat kompromisy, je vztah udržitelný. Pokud se ale neshodnou, navzájem se mohou emocionálně zničit. V dnešní společnosti jsou obvykle vztahy ukončovány, namísto snahy na nich pracovat.

² NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie*. Triton, Praha, 2011.

³ PLAMÍNEK, Jiří. *Průvodce lidským myšlením a chováním*. Argo, Praha, 2016.

Lidé, kteří vyrůstali v padesátých a šedesátých letech, viděli model velké šťastné rodiny ve filmech i v televizi, a tak si samozřejmě přáli totéž. Obraz této ideální rodiny a rodičů ovlivňoval děti natolik, že si vysnili tento perfektní život, kde neexistují žádné problémy. Tyto děti měli vidinu a sen, stát se tím perfektním rodičem a mít tuto perfektní rodinu s dokonalým domem. A poté přišla léta sedmdesátá, kdy vznikl ideál svobodného jedince, kdy byla za cíl kladena svoboda a snaha vymanit se z jakéhokoliv závazku (De Angelis 2012, s.23-24)⁴. Lze tedy říct, že postupem času se ideál štěstí radikálně mění. A jinak tomu nebylo ani v následujících letech.

Součástí moderních vztahů v naší společnosti jsou hry. Pokud budeme na romantický vztah na chvíli nahlížet pouze racionálním způsobem, můžeme říct, že láska je hra. A každá hra potřebuje svá pravidla a strategie. Tyto hry byly Cailloisem (1998)⁵ rozděleny do čtyř kategorií: *Agón*, *Alea*, *Mimikry* a *Ilinx*. *Agón* jsou hry na principu soutěže. *Alea* je náhoda a spíše hra osudu a štěstí, tudíž nezáleží na osobních zásluhách. Předstírání, kdy je subjekt přesvědčen, že je někým jiným, se nazývá *Mimikry*. A poslední kategorie se nazývá *Ilinx* a zde jsou zařazovány hry, kde je hlavní závrať, extáze neboli slast z omámení a ze zmatku, z rozpoložení smyslů. Tyto kategorie je možné chronologicky sestavit tak, aby vzniknul vzorec milostných vztahů: *Alea* – dva lidé jsou osudem svedeni dohromady, *Mimikry* – seznamování, *Ilinx* – zamilování se, a konečně *Agón* – převzetí moci nad tím druhým.

Ve hře nejsou vytvářeny žádné hodnoty a žádné dílo, čímž se má lišit od práce a od umění. Činnosti, které jsou nazývány hrami, jsou dobrovolné a vydělené ze života, mají vymezený konkrétní čas a prostor, jsou nejisté, nevýnosné a neproduktivní. Je to činnost jednoho či více lidí, která nemusí mít konkrétní smysl, jejím cílem je radost či relaxace. Hry se hrají především pro zábavu, mají však i jiné funkce. Někteří lidé se tedy baví romantickými vztahy. Hlavním důvodem, proč si lidé hrají, je moc. Pocit moci dodává lidem sebevědomí a pocit sebeuspokojení. Tento typ her je tedy na emocionální úrovni a nemají daleko k manipulaci.

⁴ DE ANGELIS, Barbara. *Tajemství lásky, která by měl každý znát*. Přeložila H. BŘEZÁKOVÁ. Columbus holdings, 2012.

⁵ CAILLOIS, Roger. *Hry a lidé*. Praha, Nakl. Studia Ypsilon 1998.

1.1.2 Technologická doba

Komunikace, jak již bylo zmíněno v úvodu, je základní kámen interpersonálních vztahů. Způsoby komunikace se oproti minulosti výrazně vylepšily. Vznik internetu a potažmo sociálních sítí, příchod mobilních telefonů, technologické vymoženosti – to všechno by nám mělo ulehčovat spojení s okolním světem. Paradoxně, čím lehčí a dostupnější komunikace je, tím méně doopravdy komunikujeme. Telefonování přešlo k hodinovému psaní zpráv. Osobní kontakt byl vystřídán technologickým. Je otázka, zda nám tento způsob spojení přináší jistý komfort a bezpečí z emocionálního hlediska nebo je to pouze zbabělost. Prostřednictvím mobilních telefonů nebo sociální sítě jsou tak sdělovány skutečnosti a názory, které by si lidé nikdy nedovolili říct tomu druhému do očí. A tím se ve své podstatě vzdalujeme druhému namísto toho, aby nám to pomohlo se sblížit.

Chceme být svobodnější, protože máme víc možností. Víc možností ale někdy znamená větší zmatení. Můžeme jít kamkoliv chceme, kdykoliv chceme, jenže tímto obrovským množstvím alternativ jsme znejistěni. Jsme zahlceni informacemi, možnostmi a najednou máme přístup k názorům a filozofiím miliónů lidí. Je přirozené, že si nebudeme umět vybrat. Toto zmatení pak přechází ve frustraci. A frustraci si vybíjíme na lidech v našem blízkém okolí.

Podíl na evoluci romantických vztahů dnešní doby mají také aplikace, které byly vytvořeny za cílem seznámení. Seznamování na veřejných místech bylo přesunuto na internet. Dnešní generace zlenivěla právě kvůli snadné komunikaci. Nemáme potřebu se tak intenzivně snažit někoho získat, protože stačí poslat jednu zprávu partnerovi a již se tím ten den nemusíme zabývat. Aplikace jako *Tinder*⁶ je veřejně známá jako aplikace, kde si lidé hledají partnery pouze na sex podle geografické vzdálenosti. Tím se seznamování za cílem pevného a láskyplného vztahu změnilo ve výpravu za sexuálním uspokojením. Sex je lehce dosažitelný a láskyplný a pevný vztah je příliš pracný.

⁶ Virtuální seznamovací aplikace vznikla v roce 2012.

Dalším zvláštním jevem, který se objevil v souvislosti s ulehčenou komunikací, jsou vztahy na dálku. To znamená, že udržujeme romantický vztah s někým, kdo se fyzicky nachází stovky kilometrů daleko od místa, kde jsme my. Ať už se ocitneme ve vztahu na dálku hned od začátku nebo jsme byli životní situací přinuceni se přestěhovat, je to velmi specifický druh vztahu. Předstíráme, že udržujeme naprosto normální vztah, ale je to velice nestandardní. Pokud se nacházíme v situaci, kdy vztah funguje na dálku již od začátku, vyvíjí se pouto mezi lidmi naopak, protože pokud se klasicky seznámíme s někým osobně, nejdřív se sblížíme fyzickými doteky. Máme před sebou reálnou osobu. A teprve časem se poznáváme emocionálně, hluboko a osobně. Když se nacházíme ve zmíněném vztahu na dálku od začátku, nejdřív se naučíme znát emocionálně, prozradíme si ty nejhlubší myšlenky a pocity a teprve pak se poznáváme fyzicky. Vidíme naživo člověka, který je nám emocionálně nejbližší, ale fyzická bariéra ještě nebyla překročena.

V závěru této podkapitoly se podíváme na fenomén sociálních sítí. *Facebook*⁷, *Instagram*⁸ a *Snapchat*⁹ jsou sítě, které nám mají usnadnit komunikaci. Jenže se také staly velmi lehce použitelným nástrojem např. pro nevěru. Nevinné „lajkování“ statusů a fotek se rychle zvrhne v posílání osobních zpráv a erotických fotografií. Celý náš život je vystaven na odív okolnímu světu. Dnešní vztahy jsou komplikovanější a hůře udržovatelné. Z ústních konverzací se stalo dopisování prostřednictvím zpráv, z hádek se staly jenom telefonáty, z citů se stala podprahová manipulace, sex je lehce dostupný, slovo *láska* je užito mimo kontext, komplexy se staly způsobem myšlení a ze žárlivosti se stal zvyk. Naprostá důvěra je téměř nedosažitelná, být zraňován se stalo přirozeným a opouštět se stalo poslední možností. Celá tato dimenze komunikace nebyla předtím možná. A stala se sociálním stigmatem moderní doby a nejmladších generací. Partner nemůže přijít na tento typ nevěry okamžitě, a proto je to také oblíbený způsob lhaní.

⁷ Sociální síť vznikla v roce 2004.

⁸ Sociální síť a mobilní aplikace vznikla v roce 2012.

⁹ Mobilní aplikace sloužící k posílání fotek vznikla v roce 2011.

1.2 Vnitřní vlivy

1.2.1 Psychoanalýza vztahů

Pojem psychoanalýzy byl zaveden a definován jako věda o nevědomí vídeňským psychiatrem Sigmundem Freudem na začátku 20. století. Původní psychoterapeutická metoda se vyvinula v teorii lidské psychiky všeobecně (Nakonečný 2011, s.114). Tato psychoterapeutická metoda vznikla v letech 1880 až 1882 jako metoda pro léčbu nemoci a jejích symptomů, kterou lékař, dr. Josef Breuer, nazýval hysterií. Teprve roku 1895 vyšla *Studie o hysterii*¹⁰, mapující Breuerovy objevy. Studie předpokládala, že „*hysterický symptom vzniká tím, že je zabráněno vědomému zpracování energie nějakého duševního pochodu a tato energie je nasměřována do tělesné inervace (konverze)*“ (Freud 2007, s.235)¹¹, tj. duševní akt, který nenastal, nahrazujeme právě hysterickým symptomem. Pod názvem „psychoanalýza“ si můžeme představit jak metodu léčby, tak i „hlubinnou psychologii“. Východisko Freudovy psychoanalýzy je substituce nevědomých duševních aktů těmi vědomými, snaha terapií snížit projevy duševních problémů jako jsou deprese, fobie, sexuální zábrany nebo anomálie, v lepším případě je vyléčit (Freud 2007, s.236). Psychoanalýza má pomoci jak terapeutovi, tak pacientovi vyřešit problém, který znepríjemňuje nebo hluboce ovlivňuje jeho život. To, co většina z nás považuje za problém, jsou však pouhé symptomy opravdového problému, který sice pouhou psychoanalýzou nevyřešíme, ale může nám osvětlit cestu k řešení.

Psychoanalýza se zabývá psychikou člověka z dvou hledisek: z energetického a topického. Energetické hledisko se zabývá libidem, tj. energie poháněná pudy. Tyto pudy se ale často dostávají do konfliktu s morálními zásadami a konvencemi ve společnosti. Kumulace této energie je příčinou vnitřního napětí, kterým je člověk poháněn do stavu vnitřního konfliktu a ke hledání alternativního a eticky přijatelného uvolnění a uspokojení. Energetický aspekt se týká především sexu, jelikož v době, kdy

¹⁰ BREUER, Josef a FREUD, Sigmund. *Die Studien über Hysterie* (1895)

¹¹ FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1925-1931*, Přeložil M. KOPAL. Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 2007.

Freud prezentoval své teorie, uspokojování libida bylo často omezováno přísnou katolickou sexuální etikou a společenskou prudeříí. Tento konflikt mezi přirozeným lidským pudem a společností má za následek vznik neuróz, který byl předmětem Freudových studií. Topické hledisko bylo pak odvozeno od toho energetického – duševní a psychický život člověka vyúsťuje z interakcí všech „psychických aparátů“. Prvním je slast vyhledávající neboli libidózní pudy, které Freud označil latinským zájmenem „id“, tj. „Ono“. Druhý reprezentuje identifikaci s etickými normami a personální morálku, označenou jako „superego“, tj. „nadjá“. A třetí aparát označený „is“, tj. „ego“ charakterizuje zabrzdění pudů a nejpovrchnější vliv vnějšího světa. „Is“ je zprostředkovatelem mezi „superego“ a „id“. „Id“ funguje na principu slasti a „ego“ na principu reality, tzn. že jakýmsi způsobem cenzuruje neakceptovatelné pudové impulzy do podvědomí. Tato cenzura pak vyúsťuje ve společensky přijatelné tendence, jako např. umělecké vyjádření, nebo se tento sexuální konflikt manifestuje ve snu. Selhání „ideálního já“, což je obraz nás sebe samých, který si klademe za cíl, vyvolává jakýsi druh úzkosti. Tato úzkost pak může ohrozit psychickou integritu a spustí náš „ego-defenzivní mechanismus“ ve formě racionalizace a ospravedlňování nějakého poklesku nebo prohřešku nebo také ve formě projekce, kde jsou neúnosné činy promítány na jiné osoby (Nakonečný 2011, s.115). Naše podvědomí tedy určuje, co smíme a co ne podle našich morálních zásad a etických kodexů společnosti, ve které se nacházíme. Ale je samozřejmé, že to, co bylo společenské tabu před sto lety, již nemusí být dnes. Lidské podvědomí by mělo být stále stejné, ale vědomí se postupem času mění spolu se společností, která je tvořená z jednotlivců, a tedy i z jejich vědomí. Svobodnější společnost přináší také osvobození od puritánství a přehnaných vztahových i sexuálních hranic, které nesměly být překročeny pod hrozbou vyčlenění ze společnosti. Psychoanalýza umožnila člověku rozšíření hodnocení sebe samého jako celku vlastností a znalostí, kterými je jedinec v životě posunován dál. Podle Fromma (1966, s.113)¹² je láska „ústřední zkušeností“ souhrnu všech životních zkušeností, životních cílů, seberealizace a sebepoznání. A pokud společnost, a potažmo sociální podmínky, neumožní vznik lásky, a s ní tedy i lidské seberealizace, stane se jen pouhou fiktivní formou své pseudo-skutečnosti, zakrývající celkovou dezintegraci lásky. Dnešní doba

¹² FROMM, Erich. *Umění milovat* [online]. Přeložil J. VINAŘ. 1966.

by teoreticky měla být plodnou půdou pro vznik lásky a ne pouze její fiktivní formy. Díky poznatkům a objevům z posledních pár desítek let by jedinec měl být otevřenější, chápavější a vstřícnější vůči ostatním, a hlavně v jeho vztazích s ostatními. Ale paradoxně, kvůli seberealizaci, egu a sobeckosti jedinců, dochází k potlačování plnohodnotných citů a projevů lásky jako takové. Jako by se člověk dnešní generace snažil odcizit svému vědomí a sobě samému za účelem většího a efektivnějšího výkonu, např. v práci, a láska a náklonnost vůči jinému člověku nebo skupině lidí znamenala jakousi překážku a pouhé zdržování. Je možné, že dnešní mladí lidé jsou neustálým tlakem společnosti znečitlivěli a emocionálně otupěli? Jestliže ano, toto emocionální otupění si vynahrazujeme úspěchy v jiných sférách života a jednou z nich je i libido. Sexuálními aktivitami a ukájením libida si kompenzujeme ochladlou část našeho života, lásku. Někteří jedinci navíc berou ukájení svého libida a sexuální „úspěchy“ jako sport a soutěž o nadřazenost. To však platí spíše pro mužskou populaci než pro ženskou. Čím více má muž sexuálních partnerek a erotických zážitků, tím má větší ego a sebevědomí. A uspokojováním ega si mnozí řeší svůj komplex méněcennosti zase v jiných sférách svého života. Je to vlastně jakýsi začarovaný kruh. Jelikož v minulosti nebyli lidé vystavováni takovému náporu na psychiku, aby vyhověli nárokům společnosti ani na ně nebyl vytvářen nátlak s cílem být pořád lepší a udělat toho víc, nebyla potřeba kompenzace lásky sexem tak citelná.

1.3 Propojení vnějších a vnitřních vlivů

1.3.1 Rodina

Propojením jak vnějších tak vnitřních faktorů je rodina a rodinné zázemí jedince. Ze sociologického a psychologického hlediska je rodina „společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí“¹³. Prvním faktorem, kterým jsme jako jedinci ovlivňováni, je socializace v rámci rodinného kruhu. Za základní předpoklad normálního průběhu tohoto procesu je považován dostatečný fyzický kontakt matky s dítětem, který stimuluje emocionální růst dítěte nezbytný pro správný duševní rozvoj (Nakonečný 2011, s.207). Tento kontakt je určující pro další

¹³ HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Praha: Nakladatelství Budka, 1993, s. 181.

emocionální rozvoj dítěte až do dospělosti, a tím pádem určuje jeho celkový přístup k mezilidským vztahům, hlavně pak k těm romantickým později v životě. Psychoanalytik J. Bowlby ve své Teorii o vazbě¹⁴ tvrdí, že matka může tímto způsobem i předejít různým osobnostním poruchám jako jsou deprese, úzkosti a emoční odcizení. Lze tedy předpokládat, že pokud matka není v těsném kontaktu s dítětem od jeho narození, dítě bude poznačeno a ovlivní to jeho celkové vnímání emocionálních vazeb a vztahů v dospělosti. Těsným kontaktem míníme doteky, objímání a celkovou fyzickou blízkost matky. Podle slovenského psychologa J. Hašta (2005)¹⁵ je pro jedince pevná a trvající vztahová vazba zdrojem jistoty a bezpečí. Je tedy možné, že za citové ochlazení dnešní generace mohou naši rodiče. V minulosti bylo cílem uspokojit nejen své potřeby, ale hlavně uspokojit sociální očekávání rodiny, tj. výhodné sňatky, propojení rodinných podniků, splnění určitých charakterových požadavků partnera vůči rodině atd. Očekávalo se, že se láska vyvine po uzavření manželství. Za posledních několik generací se však ve světě rozvinula idea „romantické lásky“ (Fromm 1966, s.9). Postupem času pak přišla větší svoboda při výběru životního partnera, sňatky vznikaly z lásky a ne účelově. A dnes máme svobodu v této oblasti již téměř absolutní, ať už se jedná o svazky legální nebo soužití bez jakýchkoliv předsudků. Teprve v posledních dvaceti až třiceti letech se lidé mohou svobodně rozhodnout, zda budou žít v partnerství, vstoupí do manželství nebo zůstanou svobodní. Evoluce partnerského vztahu byla ovlivněna množstvím faktorů – rozšířené užívání antikoncepce, vzrůstající feminismus a jeho efekty ve společnosti, jako např. téměř rovnocennost žen a mužů v profesním životě i ve vztazích. Kdysi byly sňatky uzavírány z nevyhnutelného ekonomického, sociálního či náboženského důvodu, v současnosti bylo dosaženo stavu, kdy se partnerský vztah stal individuální a hlavně osobní volbou. (De Angelis 2012, s.24). Tudíž již není za co „bojovat“, a tak si dnešní generace volí pouze uspokojení základních potřeb, tj. sexuálního chtíče.

¹⁴ BOWLBY, John. *Vazba*. Praha, Portál 2010.

¹⁵ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie*. Triton, Praha, 2011, s.208.

Podle C.J.Adcocka (1964)¹⁶ i náš výběr erotického partnera záleží na vztahu k rodičům – pokud ve smyslné lásce partner neodpovídá ideálu rodiče opačného pohlaví, tj. pro ženu to bude obraz jejího otce a pro muže matky, vztah je posléze odsouzen k zániku a může přerůst až v nenávist. Naše životní partnery si většinou podvědomě vybíráme tak, aby byli co nejpodobnější našim rodičům. Jestliže je mužova matka energická, pozitivní a společenská žena, bude si hledat protějšek odpovídající těmto charakterovým rysům. Žena zase podvědomě bude hledat životního partnera, který je charakterově nejvíc podobný jejímu otci. Někdy se stává, že když má jedinec extrémně špatný vztah se svým rodičem opačného pohlaví, např. agresivní nebo alkoholický otec, hledá si naprostý povahový opak. Často však nakonec přijde na to, že chtě nechtě skončí v trvalém vztahu s přesnou kopií rodiče. Znovu jsme zde ovlivňováni našimi rodiči, i když podvědomě, ve výběru partnerů, a tedy i našich romantických vztahů.

Dalším faktorem, kterým nás naše rodina ovlivňuje, je manželství nebo partnerství našich rodičů. Tento vztah je základem pro naše vnímání vztahů jako takových. Je to základní kámen našich hodnot, co se týče romantických vazeb a vztahů. Rodiče, a rodina všeobecně, nás naučili všem základním věcem, které jsme měli a museli znát. Naučili nás tedy takto milovat naši rodiče? Už od útlého věku se učíme pozorováním vztahů, které nám byly nejbliž (De Angelis 2012, s.21). Pokud naši rodiče žijí ve spokojeném a harmonickém manželství, je vysoce pravděpodobné, že i my budeme mít zdravé a prosperující vztahy. Pokud ale vyrůstáme v prostředí neutichajících hádek, věčných výčitek anebo dokonce agrese, budeme podvědomě tento model chování opakovat my sami. Jestliže si rodiče navzájem lhali, budeme lhát ve vztazích i my. V případě, že rodiče skrývali své pocity, pozorováním jsme se to naučili také. Je to z toho důvodu, že dítě je vedené k opakování po rodičích již od svého prvního slova. Když se manželství rodičů rozpadne a případně skončí i rozvodem, rozpadne se také představa o idylické předloze, kterou tento vztah představuje. Není tedy divu, že to dítěti, nehledě na věk, zkreslí představu o tom, jak má správný a zdravý vztah vypadat. Co víc, může potomka natolik poznačit, že přestane věřit v jakýkoliv typ lásky a silné

¹⁶ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Academia, Praha, 1997, s.251.

dlouhotrvající vazby. Takový člověk je většinou uzavřený hluboko do sebe, má strach ze závazků a pocitů všeobecně. Rodina, a zejména tedy rodiče, mají silný a dlouhotrvající vliv na naše celkové vnímání mezilidských vztahů.

2 KINEMATOGRAFIE VERSUS REALITA

2.1 Film jako umělecké dílo

Prostřednictvím uměleckého díla se snažíme o komunikaci s ostatními lidmi. Nejdříve se podíváme, jak vůbec umělecké dílo, v tomto případě film, vzniká. Na začátku všeho je zdroj neboli příčina, ze které následně vznikne podnět k tvorbě. Umělec je inspirován vším, co ho obklopuje, co vidí, slyší a cítí. Pak přijde fáze přípravy celkové koncepce díla; autor pracuje s tvůrčím podnětem a vymezuje svou vizi. Ve třetí fázi dochází k plánování díla jako celku, v našem případě vniká scénář. Nakonec přichází na řadu realizace, tedy pro nás, natáčení filmu (Kulka 2008, s.25)¹⁷. Tvorbou jakéhokoliv uměleckého díla dává jeho autor na odív svou duši, myšlenky a také určitý záměr. Umění je univerzální vyjádření otevřené všemu a všem, kdo se k němu dostane. Slouží tedy ke komunikaci idejí a šíření určitého přesvědčení umělce. Ať už je to přesvědčení a sdělení „lehčího“ nebo „hlubšího“ významu. Lehčím rozumíme například pouhé rozptýlení a rozveselení, hlubším pak například témata jako je smysl života a podobné filozofické otázky. Umělecké dílo nejde označit jako nesprávné nebo správné, protože záleží pouze na vizi a názoru umělce. Stejně jako nejde označit něčí pocity jako správné nebo naopak nesprávné, nejde ani odsoudit myšlenku, kterou byla autorem do díla vložena.

2.1.1 Prostředek komunikace

Komunikace je základem mezilidských vztahů jako takových. Proto lidé odjakživa tvoří. Mezilidská komunikace je nedílnou součástí našeho každodenního života, a tedy nás i psychologicky definuje již od útlého mládí.

¹⁷ KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. Vyd. 2. GRADA, 2008.

Již od jeho vzniku je film specifické médium, kterým je ovlivňováno celkové vnímání společnosti. Ať už se inspiroje reálnými událostmi nebo zobrazuje smyšlený příběh, film oplývá atributy, které jej povyšují nad ostatní formy umění z hlediska vyjadřování přesné představy autora. Inspiroje, navádí a vytváří iluze i dokumentuje. Může se divákovi přiblížit co nejlépe, jelikož je to syntéza vizuálního i auditivního umění. Film předkládá jistou myšlenku, kterou se autor snaží sdělit obecnstvu. Díky dostupnosti, ať už prostřednictvím televize, internetu nebo promítání v kinech a jiných lokacích, se staly filmy velmi oblíbenou formou umění. Všichni si vzpomeneme na nejrůznější emoce, které v nás dokáže film vyvolat a někdy nás i inspiroje ke změně chování, k zamyšlení se nad sebou samým prostřednictvím fiktivních postav. Jenže starší filmy se liší od těch dnešních způsobem smýšlení, které může být radikálně odlišné (Thompsonová a Bordwell 2007, s. 9)¹⁸. A to nás přivádí k otázce: jsme my formováni filmem nebo je film formován námi?

Film napodobuje realitu – scénáře jsou psány podle toho, co jsme zažili, podle událostí, našeho života nebo lidí kolem nás. Je tedy přirozené myslet si, že film bude odrazet evoluci mezilidských vztahů v naší společnosti, a to, jak pohlížíme na téma lásky.

2.2 Film jako vyobrazení reality

2.2.1 Sex

Jednou s vrozených tendencí člověka je rozmnožování, tedy reprodukce našeho druhu, a to byla také původní funkce sexu. Díky hédonickému neboli libidinóznímu aspektu již sexuální akt nesloužil výlučně k reprodukci. Vrcholem sexuálního aktu je orgazmus, nejvýraznější pocit slasti, a tak není divu, že nyní je 98 % těchto aktů motivováno pouze touhou pro jeho dosažení. Nejprve nás tedy motivuje dosažení silné slasti a až potom se uplatňuje touha po zplození potomka a rodičovství (Nakonečný 2011, s.410). Cílem sexuálního aktu se stalo vyvrcholení, tj. orgazmus, kterým je

¹⁸ THOMPSONOVÁ, Kristin a BORDWELL, David. *Dějiny filmu*. Akademie múzických umění, Praha, 2007.

uvolňováno akumulované napětí v těle i v mysli. A každým pohlavím je prožíváno jinak. Zatímco ženy většinou potřebují i emocionální stimulaci, muži umí emoce od sexu oddělovat. Žena bude vyhledávat trvalejší vztah, muž je přitahován vzhledem, zejména ženskými sekundárními pohlavními znaky. K sexuální revoluci a celkovém vnímání sexu a lásky došlo v sedmdesátých letech 20. století. Je spojena s dostupností spolehlivé antikoncepce a uvolněnější společenskou morálkou. Prvním popudem k navázání vztahu erotické povahy, je vzájemná vrozená přitažlivost spojená čistě touhou po sexuálním styku. V současnosti můžeme považovat sexuální promiskuitu za substituci lásky. „Chladný a schizoidní sex současnosti“, tj. rozdělení vztahu na sex a na lásku, přivádí jedince k citové frustraci a deprivaci (Nakonečného2011, s.413). Sex dnes není omezován pouze na orgastický zážitek slasti. Motivací sexu se stal např. také úspěch a dokazování si mužnosti. Může být prostředkem k dosahování cílů, ať už profesních nebo osobních. Např. sexuální donchuanismus, tj. houževnatá honba za ženami, může být způsob jakési kompenzace komplexu méněcennosti. V základní kultuře je připisována aktivní role v sexuálním chování mužům. Ženám pak připadá vyzyvat a nabízet se muži. Tím započiná získávání sexuálního partnera. Dále pokračuje navazováním sexuálního kontaktu prostřednictvím sblížení a nakonec následuje „předehra“, tzn. že oba účastníci aktu si navzájem stimulují erotogenní zóny, a dochází k vyvrcholení koitu (Nakonečný 1997, s.194-197)¹⁹.

Hayes (2003, s.88)²⁰ zmiňuje názor S.W.Ducka (1973)²¹, že vznik dlouhodobého vztahu, vycházejícího z krátkodobé vzájemné přitažlivosti, závisí na podobnosti osobního konstruktů. Ve vztahu je odlišována sociální přitažlivost a mezilidská přitažlivost. Za sociální přitažlivost je považována přitažlivost, která je krátkodobá a ovlivněna členstvím v sociálních skupinách. Mezilidskou přitažlivost pak S.W.Duck kvalifikuje jako přitažlivost založenou na hlubším osobnostním poznání. Ve své podstatě je sociální přitažlivost velmi povrchní. Nevybíráme si partnera podle toho, zda

¹⁹ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Academia, Praha, 1997.

²⁰ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Přeložila I. ŠTĚPANÍKOVÁ. Vyd.3. Portál, 2003.

²¹ Duck, S.W. *Personal relationships and personal constructs: A study of friendship formation*. London: Wiley, 1973.

se s ním cítíme dobře, ale podle toho, zda ho náš společenský okruh považuje za přitažlivého a přijatelného.

Naše kultura je postavena na myšlence obchodu. A celý princip přitažlivosti se od této myšlenky neliší. Dnes je na trhu osobností „přitažlivý“ muž či „atraktivní“ žena charakteristikou vyhledávaného balíčku vlastností. Vybíráme si protějšek jako by to byl produkt, který nám v té chvíli nejvíc vyhovuje nebo nejlépe poslouží. Míru přitažlivosti určuje, co je zrovna v té chvíli v módě ve společnosti, ať už jde o tělesné nebo duševní vlastnosti. Pátráme po co nejvýhodnějším obchodu (Fromm 1966, s.9). Hayes (2003, s.79-83) předkládá názor, že interpersonální přitažlivost se skládá z více vrstev:

- tělesná přitažlivost
- podobnost a komplementarita
- důvěrnost a blízkost
- vzájemná náklonnost

Pokud se jedná o tělesnou přitažlivost, údajně jednáme s lidmi vlídněji než s lidmi, kteří nám přitažliví neprijdou. Ze strachu z odmítnutí se zajímáme o víceméně rovnocenného partnera z hlediska atraktivity. Přitažlivost na tělesné bázi není však trvalá a když pomine, teprve pak se rozhodujeme, zda se k sobě s partnerem hodíme na základě podobnosti a komplementarity. Dlouhodobé a krátkodobé vztahy mají totiž rozdílná kritéria. Lidi, o nichž se domníváme, že jsou nám podobní, považujeme za přitažlivější. R.F.Winch (1958)²² však předložil hypotézu komplementarity, tzn. že si vybíráme partnera, jehož vlastnosti doplňují ty naše. Když máme nějaké slabé stránky, budeme hledat partnera, který je v této oblasti naopak silný. Vzhledem k této komplementární potřebě Winch zmiňuje existenci dominantě-submisivních vztahů, tzn. že si vybíráme partnera, který je schopný uspokojit naše potřeby. Dále mluví Hayes o důvěrnosti a blízkosti. Pokud jsme s nějakou osobou v častém kontaktu, je přirozené, že k němu budeme mít blíže než např. k člověku, který nás sice fyzicky přitahuje, ale

²² Winch, R. F. *Mate-selection: A study of complementary needs*. New York: Harper & Row, 1958.

nemáme s ním nic společného a v kontaktu s ním nejsme. Svěřujeme se dané osobě a vice versa, a tím se sblížíme. Tak vzniká přátelství, které může a nemusí přerůst ve vzájemnou náklonnost. Tím přicházíme k poslední vrstvě interpersonální přitažlivosti. Když nás někdo má rád, je více než pravděpodobné, že i my budeme mít rádi jeho. A naopak, považujeme za nepříjemné lidi, kteří nás rádi nemají. E.Aronson (1976)²³ mluví o souvislosti s principem odměny a ceny. Jsme údajně přitahováni nejvíc člověkem, jehož náklonnost jsme si postupem času získali, a to z toho důvodu, že jsme si „zasloužili“ tuto náklonnost.

Freud (2007, s.397-398) rozlišuje v našem duševním aparátu tři typy libidinózních typů: erotický, nutkavý a narcistický. Erotický typ je charakteristický pro osoby, jejichž libido je zaměřeno na milostný život, tj. milovat někoho a hlavně být milován. Erotikové jsou ovládáni strachem ze ztráty lásky, a proto si často pěstují závislost na ostatních. Nutkavý typ je ovládán „nadjá“, které se odděluje od „já“, tzn. že je řízen strachem ze svědomí a projevuje spíše vnitřní než vnější závislost. Narcistický typ je charakterizován hlavně potřebou sebezáchovy. Narcisti mají v sobě určitou míru agrese, která se projevuje v milostném životě jako připravenost k aktivitě. Dávají přednost tomu, aby je milovali, než aby oni milovali ostatní. Jsou to většinou silné osobnosti, a jako takové imponují okolí, bývají pobízení, aby převzali roli vůdců, z čehož pak vyplývá jejich upřednostňování kulturního rozvoje a snaha uškodit tomu stávajícímu. Všechny tyto typy se však i kombinují a upřednostňují tím individuální psychické struktury.

Sex se stal velmi dosažitelnou věcí, a tak je možný předpoklad, že jeho význam se výrazně změnil. Dříve lidé udržovali sexuální poměr většinou pouze s osobou, se kterou byli v plnohodnotném vztahu. Dnes absolutně nepotřebujeme hlubší spojení s osobou, se kterou udržujeme poměr. Paradox téhle situace je, že s daným člověkem sdílíme naši nejintimnější fyzickou část, a přitom by ta pravá intimita měla být právě ta duševní.

De Angelis (2012, s.19) říká že „dva lidé, kteří jsou spolu vzrušení, ale nejsou vzrušení jeden druhým, spolu mají sex, ale nemilují se“. Můžeme z toho odvodit, že

²³ Aronson, E. *The social animal*. San Francisco: W. H. Freeman & Co, 1976.

tedy mladá generace má sex, ale už se nemilují. A to je celá zvrácená dimenze dnešní doby. Vychází z toho pak kvantum emocionálně zakrslých jedinců, kteří ani v pozdějším věku nevědí, co si počít, když se náhodou do někoho zamilují a chtějí s partnerem budovat dlouhotrvající vztah. Ovšem, že ne všichni, ale v zájmu našich poznatků a závěrů, si můžeme dovolit generalizovat.

Ve starých filmech nikde nevidíme sexuální scénu, buď jsou velmi decentně naznačeny nebo v nich nefigurují vůbec. Dnešní kinematografie se nebojí, někdy až přehnaného, vykreslování erotických scén.

2.2.2 Kategorie vztahů

Můžeme vztahy kategorizovat: bratrská láska je láska mezi rovnými, mateřská láska je láska k bezmocnému, a i když jsou rozdílné, mají společný rys, a to, že tento typ lásky je omezen pouze na danou osobu. Naproti tomu stojí typ lásky, který je exkluzivní, a tím je láska erotická, která se charakterizuje touhou po naprostém splynutí a spojení s druhým člověkem (Fromm 1966, s.44-45). Jde o sblížení dvou osob na velmi důvěrné úrovni. Jenže tento typ lásky je krátkodobý. Poté, co poznáme objekt své lásky do hloubky, jak v emocionální, tak ve fyzicky intimní rovině, dá se říct, že ho známe podobně jako známe sebe samé. Když už nemáme na partnerovi co objevovat, ztrácíme zájem a důsledkem je, že si hledáme novou osobu, které bychom mohli lásku dávat a dostávat ji zpět. Vždy při zamilování prožíváme iluzi, že s novou osobou to bude jiné než u té předešlé. Této iluzi napomáhá také pohlavní touha, která směřuje ke splynutí. Pohlavní touhou Fromm nemyslí tělesné choutky; specifikuje, že tato touha může být vyvolána úzkostí ze samoty, prahnutím po dobývání, ješitností nebo touhou po ublížení nebo dokonce destrukci, a to všechno ve stejné míře jako stimulace láskou. Dále kamarádská láska, která je specifická tím, že ji chybí intenzivní, ale přesto přechodná, exaltace a erupce. Chybí v ní celý aspekt sexuálního napětí, chťiče a přehnané emoční reakce. Proto je zvláštním jevem „kamarádství s výhodami“, tj. kamarádský vztah, ve kterém dva lidé udržují i sexuální poměr. Z logického hlediska by tento koncept neměl vůbec existovat. Protože, když jsme si s někým natolik blízcí jako v kamarádském vztahu, ale navíc tento vztah obsahuje ono sexuální napětí, logickým postupem by bylo posunout vztah na další úroveň a začít budovat vztah zaměřený na rozvoj emocionálního pouta.

Stigmatem naší doby se staly otevřené hranice všech kategorií. Na jednu stranu je skvělé, že se už nemusíme pokoušet těsnat do nějaké definice a máme svobodu osobní volby. Ale získání této svobody bylo rozpoutáno všeobecné zmatení v generaci mladých lidí, kteří nevědí, v jaké vztahu se vlastně nachází. Jsme ve vztahu nebo spolu jenom udržujeme sexuální poměr? Proč když se přitahujeme fyzicky a máme kamarádský vztah založený na vzájemné náklonosti, nemilujeme se ve smyslu romantické lásky? Jsme jenom kamarádi s výhodami nebo už jsme překročili hranici a jsme v plnohodnotném romantickém vztahu? Vše záleží na obsahu, rozmanitosti, kvalitě aktivit ve vztahu. Dále je velmi důležitá reciprocita a komplementarita vztahu, intimita, tj. do jaké míry si oba svěřují osobní informace, interpersonální percepce, tj. jak oba navzájem vnímají své povahy, a nakonec závazek, a to jak silně jsou si oddáni (Hayes 2003, s.90).

Kinematografie nám předkládá filmy, které se touto tematikou sice zabývají, ale už nepředkládají žádné řešení a platnou odpověď. Většinou v závěru filmu někdo zjistí, že chová romantické či erotické city vůči tomu druhému a snaží se najít nějaké východisko s co nejmenšími emocionálními škodami. Samozřejmě vše končí happy-endem a vzniká láska na celý život. V reálném životě to však tak jednoduché není a většinou to dopadá tak, že objekty vztahu musí přerušit jakýkoliv kontakt s tím druhým, aby předešly dalším komplikacím.

2.3 Film jako tvůrce utopických ideálů

Samozřejmě že i dnes je natáčena spousta filmů založených na až přesládlé ideji lásky a romance, ale jako lidé žijící v dnešní době, můžeme vidět, že tyto příběhy z filmů jsou už jen pouhou představivostí a touhou vrátit do našich cynických urychlených a syntetických životů pravý cit. Ale už je to spíše jen utopická představa a nostalgie po celoživotním partnerovi a nehynoucí lásce než realita. Možná jsou to pouhé domněnky, ale před padesáti lety, dokonce ještě i před třiceti lety, film zobrazoval realitu takovou, jaká byla. Gentlemani, dámy, láska především, pravý cit, ne promiskuitní výprava za pseudo manželstvím. Možná je to jen tím, že tehdy se o tom nemluvalo. Dnes toho o každém víme všichni až příliš. Styl romantických filmů se však dozajista změnil. Jsme otevřenější, ať už v pozitivním nebo negativním slova smyslu.

Jsme volnější, ať už nám to uškodilo anebo ne. Experimentování, fetiše, polyamorní vztahy, nezávazný sex, to všechno je dnešní realitou. Můžeme se pouze domnívat, jestli to jen dlouho bylo tabuizované téma nebo ta změna přišla spolu s evolucí společnosti. Stále jsou natáčeny skvělé romantické filmy jako ikonický *Zápisník jedné lásky*²⁴, *Láska nebeská*²⁵, *Hvězdy nám nepřály*²⁶ apod. Protože diváci, pro které se tyto filmy vytváří, touží podobné příběhy alespoň vidět, když už je, bohužel, nemohou zažít na vlastní kůži. Láska bude vždy existovat, sex existuje od počátku lidstva, ale poměr těchto dvou základních elementů v každodenním lidském životě a povědomí se diametrálně změnil.

2.3.1 Láska

„Láska je eroticky motivovaná sociální vazba, vztah intimního partnerství, v jehož obsahu se uplatňuje psychosexuální vývoj jedinců, kteří tento vztah vytvářejí“ (Nakonečný 1997, s.252). Můžeme lásku kategorizovat do tří základních forem:

- „eros“ je erotická láska na citově-sexuální bázi, např. vztah mezi milenci
- „filia“ je láska na bázi vztahů mezi rodiči a dětmi, případně láska založená na hlubokém přátelství
- „agape“ je křesťanská láska neboli láska k bližnímu

Nakonečný (1997, s.250) navíc mluví o paradoxu skrývajícím se v romantické lásce: čím milujeme intenzivněji, tím víc jsme zranitelní, a o to snadněji se tato láska mění ve svůj opak, nenávisť. Romantická láska může vypadat jako ta nejsilnější a nejintenzivnější forma lásky, lze se však domnívat, že je také nejpomíjivější, jelikož je založena na efemerních emocích a pocitech, včetně touhy. Proto není nejvhodnější láskou pro budování trvalejšího vztahu, ale spíše ke psychosexuálnímu růstu člověka. Musíme ale i od romantické lásky odlišit přelétavou zamilovanost, která je ovlivňována vlastně pouhými hormony. Každým vztahem se naučíme něčemu novému a měli

²⁴*Zápisník jedné lásky*, 2004 [The Notebook] [film]. Režie Nick CASSAVETES, USA.

²⁵ *Láska nebeská*, 2003 [Love actually] [film]. Režie Richard CURTIS, USA/ Spojené království/ Francie

²⁶ *Hvězdy nám nepřály*, 2014 [The Fault in Our Stars] [film]. Režie Josh Boone, USA.

bychom tyto poznatky později aplikovat v dalším vztahu. To, co činí vztah trvalým je oddanost, starostlivost a přátelství partnerů. Vzájemné porozumění a respekt jeden k druhému činí vztah nejen snesitelnějším, ale hlavně prosperujícím.

Často si lidé pletou přitažlivost se zamilováním a zamilování s láskou. Zatímco přitažlivost je vzbuzována pouhým zevnějškem toho druhého, mnohdy jen určitými detaily, zamilování už zapojuje „hormonový koktail“ v mozku jedince. Láska je pak už emocionální vazba na partnera. Problém nastává v momentu výběru „objektu lásky“. Mnohdy si myslíme, že jsme si vybrali toho pravého člověka, abychom ho milovali, a přitom může být pouhou obětí onoho „hormonálního koktailu“ nebo jenom přitažlivosti. Pokud nám protějšek lásku nevrací, dojdeme ke dvěma z možných závěrů: my nejsme dost dobří a hodní lásky anebo je to chyba partnera. V obou případech jsme na omylu. Fromm (1966, s.8-9) tvrdí, že většina lidí našeho kulturního okruhu si myslí, že schopnost být milován záleží na míře popularity a našeho sex-appealu a zdůrazňuje, že tím to opravdu není. Jediná cesta k úspěchu v lásce a v romantických vztazích je zkoumat příčiny neúspěchu a být ochoten se učit. Už nevidáme příliš často klasickou formu dvoření se vyvolenému protějšku. Nemusíme se usilovně snažit „dobýt“ někoho. Současná generace předstírá, že je to normální, a tak se to bohužel postupem času normálním i stalo.

Láska je vlastně rozhodnutí a jakýsi slib tomu druhému, že ho budete milovat. Protože kdyby byla láska jenom cit, byla by velmi pomíjivá. Existuje tady aspekt vůle a odhodlání milovat toho druhého a tím slibovat věrnost a trvalost (Fromm 1966, s.46). Láska nikdy nebyla jednoduchá záležitost. Je potřeba na ní pracovat každý den. Zahazujeme vztahy jen proto, že jsme líní na nich zapracovat. Nikdo nás nenaučil, jak se vztahem pracovat, a tak nás ani nenapadne, že chyba není ve vztahu, ale v našem způsobu jeho udržování. Vyměníme tedy několik partnerů za sebou, ale s žádným to nefunguje tak, jak bychom si to představovali. Neuvědomujeme si ale, že chyba není ani ve vztahu jako takovém ani že v nás samých. Jedinou chybou, které se dopouštíme, je náš přístup ke vztahům. A dokud si to neuvědomíme, nepohneme se v životě nikam (De Angelis 2012, s.15). Mladá generace je tak ponořená do svobodných myšlenek a možností, že se nechce vázat, nechce se zranit, a tak si kolem sebe staví zdi. Zahazuje bez zamyšlení vztah, který už není stoprocentně vyhovující, „pálí mosty“ a chce žít bez

závazků. Nedopustí, aby v cestě stály city. Dalo by se říct, že dnešní generace se bojí lásky, bojí se milovat. Samozřejmě, že každý touží po lásce, ale chceme ji okamžitě. Nechceme na ní pracovat, nechceme se učit dávat a přijímat ve vztahu. A tak vstupujeme do vztahů alespoň s nadějí, že tento konkrétní vztah vyjde. Pravdou ale zůstává, že nikdy nemůžeme mít jistotu pozitivního výsledku. Ve skutečnosti se nebojíme milovat, ale máme obavy z toho, že když lásku najdeme, tak buď nebude opětována nebo ji nakonec ztratíme. A pokaždé, kdy se nám to stane, postavíme si kolem srdce zeď v domněnce, že chráníme sami sebe před okolitým světem, ale ve skutečnosti bráníme i lásce, aby se k nám dostala, a tak i komukoliv, kdo by se o nás a naše traumatizované srdce postaral. Někdy tato pomyslná zeď dokáže dokonce našim blízkým ubližovat.

Na základě svých poznatků, shromáždila De Angelis (2012, s.33) několik způsobů, jakými od sebe odháníme lásku:

- předstírání, že nás nic netrápí, i když opak je pravdou
- neschopnost, a dokonce odmítání projevů hlubokých citů
- strach z dotázání se na něco kvůli obavám z negativní odpovědi
- zaneprázdněnost prací, která vám znemožňuje trávit čas s lidmi, na kterých nám záleží
- odmítání komplimentů nebo dokonce shazování sebe samých
- pocit, že nás nikdo doopravdy nezná
- předpoklad, že po nás někdo něco chce, když se k nám chová mile
- přehnaná sebekritika

Kamenem úrazu ve vztahu se často stává ego a hrdost. Jsme příliš hrdí na to, abychom uznali svou chybu, např. při hádce. Radši budeme partnera ignorovat, dokud se jeden z nás, po velkém vnitřním boji, neodváží urovnat stav po hádce. Máme příliš velké ego na to, abychom uznali, že ne vždy musíme mít pravdu nebo že příčina hádky

je vlastně jenom zástěrka pro hlubší emocionální bolest či křivdu. Mnohdy zastíráme skutečnosti podvědomě. Mentalita současné společnosti však klade ještě silnější důraz na ego a hrdost jedince. Máme být hrdější a egoističtější než kdy předtím. Ale jako ve všem, žádný extrém není ideální. Protože je velký rozdíl mezi zastáváním vlastních principů nebo uchováním sebeúcty a přehnaně nafouklým egem.

Vývoj lidstva z historického hlediska přetvořil zážitkovou strukturu podstaty lásky (Nakonečný 1997, s.251). Existují stovky filmů, kde je láska idylická, hřejivá, dojmavá a úžasná, ale ne nadarmo se říká, že „tyhle věci se stávají jenom ve filmech“. Nebudeme tvrdit, že romantika zmizela a že, když se sejdou dva kompatibilní lidé, může jejich život a vztah vypadat téměř idylicky. Ale za posledních pár let si můžeme všimnout evoluce v náhledu na vztahy a lásku. A ta se samozřejmě odráží i ve filmové tvorbě. Problém dnešních vztahů, nejen mladé generace, mimo jiné, spočívá ve faktoru nudy. Poté, co partnera důvěrně poznáme a on pozná nás, pomalu vymizí veškeré vzrušení ze vztahu. Komfort a možnost uvolnit se v přítomnosti osoby, která je vám nejbližší na všech úrovních vztahu, přerůstá v rutinu. Stagnace vztahu může vzbudit frustraci a potažmo pocity hněvu a zoufalství (De Angelis 2012, s.16). Čím jsme starší, tím víc dokážeme pochopit, že láska není jen to magické a okouzující, ale hlavně to každodenní a stereotypní. Že láska není to, že vás někdo vezme do luxusní restaurace a říká vám, jak překrásné máte oči; popravdě, to je spíš svádění. Ale že láska je to, když váš partner stojí při vás, ať se děje cokoli, že vás podporuje, ať děláte cokoli, láska je pocit bezpečí a domova. To ale v dnešních filmech už moc nevidíme. Z lásky se stal sex a ze sexu jen fyzická činnost a uspokojení primitivního pudu.

3 ANALÝZA EVOLUCE VZTAHŮ VE FILMU

3.1 Filmy do roku 1960

Ve starých filmech zaznamenáváme výrazné rozdíly oproti dnešní filmové tvorbě. Způsob mluvy mezi dvěma lidmi, způsob komunikace jako takové, je formální a slušný. Romantika nabývá úplně jiného významu. Klasické romantické filmy se staly ikonami a inspirací pro veškerou další tvorbu a nechávají nás toužit po stejném dojmavém příběhu jako na plátně. Gentlemani dobývají dámy, dámy odolávají a jsou velmi zdrženlivé. Lásku a vášeň je nutno si zasloužit. O sexu ve filmech nenajdeme ani zmínku, maximálně pouze náznakově. To ještě podtrhává fakt, že ve starých filmech jsou sexuální scény a sex obecně cenzurovány. Snímky natočené před rokem 1960 provází jistý styl naivity a nevinnosti.

3.1.1 Prázdniny v Říme

*Prázdniny v Římě*²⁷ je romantická komedie Williama Wylera z roku 1953, mapující příběh novodobé princezny Anny (Audrey Hepburn) cestující po Evropě za účelem plnění státních povinností. Cítí se ale pod tlakem svého harmonogramu a protokolu velmi nešťastná a touží si alespoň trochu užít. Uteče tedy ze zámku, ve kterém pobývá v Římě. Před jejím útekem však spolyká uklidňující léky na spaní, které začnou působit chvíli po tom, co se dostane do centra města. Spící u silnice ji najde Joe Bradley (Gregory Peck), americký novinář, který je nakonec nucen postarat se o princeznu nocleh. Tak začíná Annino dobrodružství. Joe brzy odhalí pravou identitu dívky, kterou zachránil, a rozhodne se to využít ve svůj prospěch. Za pomoci svého přítele fotografa Annu tajně fotí při různých aktivitách jako kouření, tanec s cizím mužem nebo uprostřed potyčky, ve které se ocitla, zatímco se snaží získat od ní nějaké osobní informace. Postupně se však do ní zamiluje, a tak ji nedokáže zradit a prodat její příběh novinám, ve kterých pracuje. Na tiskové konferenci organizované po princeznu návratu, se Anna dozví, kým Joe Bradley doopravdy je. Příběh končí jejich spíše formálním loučením za přítomnosti stovky dalších novinářů a fotografů. Oba si ale

²⁷ *Prázdniny v Římě*, 1953 [Roman Holiday] [film]. Režie William WYLER, USA.

uvědomí, že společně strávený čas znamenal pro každého z nich totéž, co pro toho druhého. Princezna Anna dostojí svým povinnostem a odchází. Jediné, co Joeovi a Anně zůstane, jsou jejich společné vzpomínky a zážitky.

Prázdniny v Římě je film, který nás má přimět oceňovat hlavně malé radosti života a užívat si je s lidmi, na kterých nám záleží. Pro Annu jsou, vzhledem k jejímu královskému stylu života, právě ty nejjednodušší a zdánlivě obyčejné věci nejvíce vzrušující. Film tak pojednává také o otázce osobní svobody. Postavy jsou zábavné a sympatické, takže není těžké si je oblíbit. Vztah, který vzniká mezi hlavními postavami, je nevinný a romantický. Oba hlavní hrdinové se učí poznávat jeden druhého prostřednictvím objevování města a každodenních obyčejných aktivit, jako např. procházka trhem, ochutnávání místního jídla nebo jízda na skútru. Charakterem postavy ztvárněné Audrey Hepburn je mladá, inteligentní a vzrušující žena, která touží jen po dobrodružství. A přesně to jí Joe Bradley nabízí. Ten, navzdory svému úmyslu prodat příběh o ztracené princezně, zůstává kladnou postavou a je snadné s ním sympatizovat vzhledem k okolnostem, kterým čelí. V průběhu dne, který spolu trávili, si Joe postupně oblíbil způsob, jakým si Anna užívá život i její povahu. Je k ní velmi pozorný a milý, i když ho občas rozčiluje. Není to nejromantičtější film, jaký kdy byl natočen, ale zobrazuje příběh dvou lidí, kteří se nečekaně setkali a zamilovali se. Tím, že oba dva schovávají svou pravou identitu, nás autor připravuje na působivou finální scénu. Jejich vztah zůstává spíše v intelektuální než fyzické rovině, i když jsou jeden druhým velmi přitahováni, a proto můžeme v tomto filmu najít jistou dimenzi nevinnosti a čistoty. Obě postavy se v průběhu filmu vyvíjí. Princeznin vývoj je jasný: impulzivní rozhodnutí utéct z paláce i od svých povinností jí nakonec přivedlo k dospělosti a zodpovědnosti vůči své zemi a poddaným. Stala se z ní autorita, kterou má být. Joea poznáváme jako dětinského hráče pokeru, nezodpovědného a arogantního reportéra, který se nakonec rozhodne čestně a nezaprodá princeznu novinám. Vzal si totiž ponaučení, že jsou mnohem důležitější věci než sobecké aspirace a obětuje obnos příslibených peněz. Vzniklo mezi nimi spojení, které si oba budou pamatovat a opatrovat, bez nutnosti sexuálního aktu. Nebylo zapotřebí nic víc ani nic míň na zobrazení krásného vztahu, který nečekaně vznikl mezi dvěma cizinci. Na konci filmu divák cítí jakousi nostalgii, protože ví, že se tito dva už nikdy nepotkají, ale že jim oběma toto setkání změnilo život.

3.1.2 Nezapomenutelná láska

*Nezapomenutelná láska*²⁸ (1957) je film Lea McCareyho vyprávějící příběh osudového setkání na lodi. Svůdce Nicky Ferrante (Cary Grant) se na lodi z Evropy do Spojených států setká s asertivní a sebevědomou Terry (Deborah Kerr) a zamilují se do sebe. Oba však žijí ve vztahu a Nicky se má již brzy ženit. Dohodnou se, že se se svými stávajícími partnery rozejdou a setkají se na Empire State Building. Pokud tam oba přijdou a budou nezadaní a pokud Nicky bude mít práci, kterou uživí svou budoucí manželku, tak spolu zůstanou. Jejich setkání neproběhlo ale podle představ. Nicky čekal několik hodin, ale Terry nikdy nepřišla. Tak v životech pokračovali dál. Jednou se náhodou opět setkají a Nicky se vypraví za Terry domů a zjišťuje, že na domluvenou schůzku nepřišla kvůli vážné nehodě, která ji připoutala k invalidnímu vozíku. Rozhodnou se spolu zůstat navzdory těmto událostem.

Již od začátku se Nicky snažil Terry svést. Nezdolně ji dobývá, ale ona ho opakovaně odmítá, je totiž jiná než ostatní ženy, na které je on zvyklý. Dimenze svádění a „lovení“ v jejich milostném příběhu hraje důležitou roli, neboť oba čekají na správný moment splynutí a sexuálního aktu. To je pro Nickyho jako velkého svůdníka, zvyklého na to, že mu ženy padají k nohám, velmi osvěžující. Možná právě proto po Terry tak touží. Nepopíratelná chemie mezi nimi je přitáhne pokaždé k sobě. Vtipné a inteligentní konverzace jsou prostředkem ke sblížení. Tráví spolu stále více času, a nakonec se oba stejně bezhlavě zamilují. Oba protagonisty se nejdříve rozejdou se svými partnery předtím, než se mezi nimi cokoliv stane, protože jsou čestní a do jisté míry věrní. Alespoň fyzicky se neoddávají své touze po tom druhém. Jejich pouto se postupně prohlubuje, když spolu navštíví Nickyho babičku. Ta si o samotě s Terry povídá a vypráví příběhy o svém vnukovi. Začíná jim oběma být jasné, že jsou si Nicky s Terry souzeni a že ona je ta pravá žena pro něj. Divákovi se naskytne pohled na ztělesnění emocionální vášně v momentě, kdy si slibují, že se setkají na Empire State Building. Oba žijí ve zidealizovaném světě a brzy budou nuceni se vrátit do reality. Zatímco plynul čas od oné nehody, Nicky si i tak plnil sny a snažil se dostat své části dohody stát se malířem a vydělávat dostatek peněz, aby zajistil svoji budoucí ženu. Všechno, co

²⁸ *Nezapomenutelná láska*, 1957 [An Affair to Remember] [film]. Režie Leo MCCAREY, USA.

dělá, je spojeno s myšlenkou na ní. Chce být dost dobrý, aby si jí zasloužil. Dojemné setkání nabitě Nickyho zlostí ze zrady, který neví o nehodě Terry a domnívá se, že jen nesplnila slovo a že ho odmítla tím, že nepřišla na smluvené místo, nám dokazuje, jak moc mu na ní stále záleží. Nakonec, když je odhalena pravda, se rozhodne s ní zůstat i přes její handicap. Dokazuje tak bezpodmínečnou a nehynoucí lásku k Terry, která mu nechce být na obtíž. Ale jejich láska je tak silná, že je ani její handicap nezastaví. Cary Grant je ve filmu neodolatelně šarmantní a Deborah Kerr ze sebe vyzařuje jakýsi smyslný půvab, který je typický pro herečky ve starých filmech. Propůjčují postavám charakter a o to víc upevňují emocemi protkaný snímek. Je to krásné zobrazení klasického příběhu lásky, osudového setkání a spřízněných duší. Tento film je prototypem romantické lásky.

3.2 Filmy do roku 2000

Filmy po roce 1960 postupně měnily jak formu vyprávění příběhu, tak i příběh samotný. Již v sedmdesátých letech se začaly vyskytovat filmy s tematikou tak trochu jiné lásky, ale pořád její scény nebyly tak explicitní a stále si ponechaly decentnost. Sexuální scény se postupně začaly objevovat čím dál častěji. Téma volné lásky a svobody milovat, koho chceme, začalo zhusta vyplňovat kina. Romantické vztahy však pořád byly prezentovány jako osudová setkání. Už to nebyla nehynoucí láska, ale byla to alespoň nějaká láska, která se dala snadněji pochopit.

3.2.1 Takoví jsme byli

Takoví jsme byli (1973)²⁹ je film Sydney Pollacka a jeden z klasických retro filmů naší doby. Vypráví příběh o lásce předem odsouzené ke zkáze. Katie (Barbra Streisand) a Hubbell (Robert Redford) se potkali na Univerzitě a okamžitě k sobě byli přitahováni. Po letech se náhodou setkají a dají se dohromady. Postupně se snaží vycházet jeden s druhým, ale kvůli nesrovnatelným rozdílům v názorech spolu nemohli zůstat, i když se milovali. Hubbell si nakonec vezme krásnou a zdánlivě prostou ženu, zatímco Katie vychovává jejich dceru Rachel se svým novým mužem.

²⁹ *Takoví jsme byli*, 1973[The Way We Were] [film]. Režie Sydney POLLACK, USA

Každá žena, která se urputně snaží dělat všechno správně a efektivně, se v Katie zhlédne. Pro Hubbella byla situace složitá, cítil příliš velký nátlak. Není nám zde vnucován přesládlý happyend klasického hollywoodského filmu, naopak vidíme, že láska a vášeň vždy nestačí k fungování vztahu. Ona ho bezmezně miluje a on to nikdy neocení tak, jak by měl. Vysnila si, že je mužem, kterým on ale nikdy doopravdy nebyl. Může se zdát, že postava Barbry Streisand je hlubší než ta Roberta Redforda. Jeho hloubka však spočívá ve faktu, že je spisovatel. Ovšem proti zásadové Katie, která je zatvrzelá a neústupná ve svých názorech, je Hubbell plytký. V tomto filmu jde spíš o romanci než reprezentování sexuálních aktivit. Jenom v jedné scéně dojde k sexuálnímu aktu, a i to je velmi klasicky natočeno – muž a žena, kteří leží v posteli zakrytí peřinou. Hubbell ale zradil Katinu důvěru, podvedl ji s jinou ženou prakticky bezdůvodně a ve své podstatě ji celou dobu o svých plánech o budoucnosti lhal. Tady vidíme posun ve filmových tématech, kde už nejde pouze o nehynoucí lásku nebo o překážky osudu, které protagonisty musí zvládnout. Je řeč o nevěře, lásce, která je pro toho druhého příliš intenzivní a o svobodu slova ženy. Po trvání celého filmu nás provází jakási frustrace, že Katie a Hubbell, nevidí že se k sobě nehodí kvůli svým názorům, a hlavně rozdílným povahám. Láska už je komplikovanější než dříve. Film nám ukazuje, že se může stát, že i když se lidé milují, jsou nekompatibilní pro každodenní život.

3.2.2 Před úsvitem

Tento film má podobnou tematiku jako *Prázdniny v Římě* (1953); příběh sleduje setkání dvou cizinců, kteří se rozhodnou spolu strávit den před pokračováním na jejich cestě. *Před úsvitem*³⁰ je první díl z trilogie filmů z roku 1995. Vypráví příběh Američana Jesseho (Ethan Hawke) a Francouzky Céline (Julie Deply), kteří se potkají ve vlaku do Vídně. Začnou si povídat a rychle zjistí, že je k sobě něco táhne. Rozhodnou se ve Vídni den zůstat a užít si město. Poznávají tedy město, ale i sebe navzájem. Nakonec, i když se předem dohodli, že to bude záležitost na jednu noc, se domluví, že se setkají za půl roku na stejném místě. Z prázdninového nezávazného flirtu tak vznikne bláznivá láska, která poznačí jejich životy.

³⁰ *Před úsvitem*, 1995[Before Sunrise] [film]. Režie Richard LINKLATER, USA/ Švýcarsko/Rakousko.

Setkání Jesseho a Céline je zcela spontánní, a splňuje tak základní kritérium na osudový milostný příběh. Na rozdíl od starých filmů, tentokrát už probíhá vztah i na fyzické úrovni. Celý film provází filozofické konverzace, které sblíží hlavní postavy a odhalují jejich osobnost a jejich ambice. Připoutáme se k postavám prostřednictvím jejich vývoje v příběhu a také jejich vzájemné přitažlivosti. Nikdy nekončící debaty o všem možném a bláznivé zážitky nás provázejí spolu s nimi až na samotný konec, kde si klade divák otázku, zda se vůbec ještě někdy uvidí nebo to byl jen prázdný slib v zápalu touhy. V průběhu společně stráveného dne i noci si navzájem odhalují svou duši a pohledy na svět. Nakonec toto duševní pouto, které je spojuje, vyústí v soulož nebo v něco, co můžeme nazvat fyzickým spojením. Záběry na sex ale nevidíme, pouze se Jesse a Céline začnou líbat v parku, kamera se přesune na nebe a následuje střih na další ráno. Zjistí, že jsou do sebe zamilovaní, a proto se rozhodnou sejít se znovu. Jestli se jim to podaří nebo ne, se v *Před úsvitem* nedozvíme. Je to velmi krásný, jednoduchý a čistý příběh. Tento film je skvělou reprezentací evoluce v pojetí vztahů ve filmu. Není to už klasické zobrazení nehynoucí a ikonické lásky, po které všichni touží, když sledujeme staré filmy. Postavy nečekají příliš dlouho před tím, než posunou jejich vztah do intimní roviny, ale stále je přítomna dimenze romantiky a prožití krásného a nečekaného romantického příběhu.

3.3 Filmy po roce 2000

Dnešní filmy a celkově filmy za poslední desetiletí se zdají být upřímnější a věrnější realitě. Vybízejí však ke kladení etických otázek, někdy mohou vyvolat i pozdvižení či dokonce skandál. Pojednávají stále o těch samých otázkách, jen jsou poupravené. Láska je komplikovanější, stejně tak mezilidské vztahy. V dnešní době se režiséri a autoři nebojí ukázat, někdy až příliš názorně, každodenní realitu. Scény, které byly tehdy tabu jsou dnes normální a nikdo se nad nahotou ani sexem nepozastaví. Sex je normální součástí téměř každého filmu a často je jediným předmětem. Stalo se módou stavět na obdiv právě témata, která byla v minulosti tabuizována. Filmy, které budou předmětem následující analýzy, jsou ale spíše extrémní.

3.3.1 Stud

Film Steva McQueena *Stud*³¹ natočený v roce 2011, je příběh o muži, který je závislý na sexu. Brandon (Michael Fassbender) je zdánlivě úspěšný atraktivní muž, který ale schovává temné tajemství a je uvnitř extrémně nešťastný a frustrovaný. Vše se mění, když přijede za Brandonem jeho sestra Sissy (Carey Mulligan) a Brandon si uvědomí, že se svojí závislostí musí něco udělat, neboť ho pohltila natolik, že si nevšiml, jak je nešťastná a zničená jeho sestra.

Stud odhaluje ty nejintimnější momenty člověka v nejchoulostivějších pozicích. Nejen intimitu z hlediska sexuálního, ale hlavně tu emocionální. Brandon je citově tak lhostejný, že když se sblíží se svou kolegyní z práce a dojde k sexuálnímu aktu, není schopen mít erekci. Hned následuje střih na jeho sex s prostitutkou v téže místnosti. Brandon je očividně emocionálně chladný a jeho závislost na sexu je jenom symptomem jeho nespokojenosti se sebou samým a zároveň příčinou jeho frustrace. Má strach z emocionální intimity, a tak vyhledává uspokojení bez jakýchkoliv závazků. Při scéně, kde večerí se zmíněnou kolegyní Brandon při konverzaci na téma vztahů vyjádří svůj jednoznačný názor, že představa manželství mu přijde směšná a nechápe celou podstatu závazku vůči jiné osobě. Nedokáže se milovat, provozuje pouze animální sex s prostitutkami a ukáží svou nikdy nekončící potřebu při pornografii, jak v práci, tak i doma. Film je nabitý nahými a sexuálními scénami, masturbací, sexuálním stykem, jak se ženou, tak s mužem i s více ženami najednou. Kvůli své závislosti je hlavní hrdina agresivní a podrážděný, což nezlepšuje vztah s jeho sestrou, která mu je paradoxně nejbližší, i když ona jeho chování také nechápe. Přítomnost Sissy můžeme brát buď jako Brandonovu naději na uzdravení ze závislosti nebo jako element, který situaci ještě zhoršil. Sestřiny depresivní nálady a dramatické chování totiž Brandona dohání k šílenství. Má prázdný život a jediné, co dokáže na chvíli odvést jeho pozornost od hrozných reality, je sex. Příjezdem jeho sestry se mu tato prázdnota jakýmsi způsobem narušila. McQueen zde reprezentuje prázdnotu dnešní společnosti motivované hlavně penězi a generaci, která se snaží najít jakýkoliv záchytný bod pro zachování zdravého

³¹ *Stud*, 2011 [Shame] [film]. Režie Steve MCQUEEN, Spojené království.

rozumu, což ironicky vede k frustraci a nedostatku lásky. Vidíme, že současná generace nahrazuje emocionální prázdnotu, a tedy nedostatek lásky a citů, sexuální aktivitou.

3.3.2 Love

*Love*³² je poměrně nový film Gaspara Noé z roku 2015. Film nám předkládá příběh vášnivě lásky pohledem mladého Američana (Karl Glusman), který se přestěhoval za studiem do Francie a vrací se ve vzpomínkách ke své životní lásce. Elektra (Aomi Muyock) je „femme fatale“, která ho vtáhne do hlubiny svých excesů. Ústředním motivem je tedy láska Murphyho a Elektry, zápletka se rozvíjí v momentu, kdy se do vedlejšího bytu nastěhuje nová sousedka Omi (Klara Kristin). Nejdříve s ní tráví čas oba, dokonce dojde i k sexuálnímu aktu, jenže jednou, když Elektra není doma, se Murphy s Omi setkají o samotě. Tím vzniká milostný trojúhelník, který odsoudí Murphyho k životu v neštěstí. Omi totiž otěhotní. Když Elektra přijde na Murphyho nevěru, která nebyla první, tak od něj dramatickým způsobem odchází.

Můžeme říct, že je to velmi specifická forma jinak běžného příběhu v naší době. Místy hraničí *Love* s pornografií, jelikož zobrazuje sexuální scény dlouhými a velmi grafickými sekvencemi. Prostřednictvím flashbacků se vracíme do minulosti mladého muže a vidíme vztah plný vášně, lásky a nekonečného milování. Úvodní scéna nenechá diváka se ani rozkoukat a už stojí tváří v tvář obrazu, kde Elektra manuálně uspokojuje Murphyho. Tento obraz sám o sobě je poměrně šokující začátek filmu, ale jeho délka staví diváka do velmi choulostivé pozice. Je nám tedy jasné, že celý film se bude nést v duchu velmi realistického zobrazení jak sexu, tak i lásky. Ejakulace před kamerou, vnitřní pohled na penetraci nebo scéna ve swingers klubu jsou přece jen už přehnaným vyobrazením. Přesto je tento film úchvatný, z estetického hlediska a rovněž z hlediska příběhu. Noé nám ve svém filmu ukazuje lásku v surovém a realistickém světle. To, jaké jsou dnešní vztahy doopravdy. Pár si na začátku slibuje, že mezi sebe nenechá nikdy nikoho vstoupit a rozdělit je, že se budou navzájem ochraňovat. Ale touha a chtíč zastíňující smysly vede k nenapravitelným chybám. Film se nesnaží nic skrývat ani zachovat důstojnost; zachycuje animální, tělesnou, smyslnou a organickou podstatu

³² *Love*, 2015 [film]. Režie Gaspar NOÉ, Francie/ Belgie.

sexu. Láskyplný, až extrémně vášnivý, vztah mezi postavami je až dech beroucí. Murphy udělal osudovou chybu a bude za ni platit celý život. Vidíme nostalgické záběry Murphyho v existenční krizi, v rodině, kterou měl sdílet s jinou ženou. Stává se tak vězněm vlastního života a vzpomínek na svoji bývalou přítelkyni. Pár pořád posouvá své limity a experimentují, např. chtějí sex s transsexuálem. Film končí scénou, kde Murphy pláče ve vaně se svým malým synem a obraz se prolíná s obrazem Murphyho s Elektrou ve vaně, kdy vzpomíná na začátky jejich vztahu. Je to otevřený příběh o komplikované lásce a její ryzí podstatě, ale hlavně o zklamání. *Love* vystavuje pár nárokům moderní společnosti – chtějí žít naplno, co nejvíc a co nejrychleji, ale nakonec ztrácejí kontrolu. Nicméně je to silný zážitek, který jen tak něco nenahradí. Lidé citlivější nebo prudérnější povahy a starší lidé by se tomuto filmu měli radši vyhnout.

PRAKTICKÁ ČÁST

V této části jsme aplikovali poznatky z teoretické části a vznikl scénář odpovídající tematice a problematice naší práce. Pojednává o mezilidských vztazích mladé generace, jejich řešení každodenních problémů a komplikovanosti lásky a sexu.

Dále bude v praktické části figurovat audiovizuální dílo natočené dle příslušného scénáře.

4 SCÉNÁŘ

<p>OBRAZ 1</p> <p>Černá obrazovka</p> <p>Oko kluka – odjezd na polo celek Sedí naproti dívce</p> <p>POV kluka – Dívka se zvedá, s lítostným a rozrušeným výrazem, bere si tašku a odchází</p> <p>Polocelk kluk s nechápavým a jemně rozzlobeným výrazem</p> <p>POV kluka na vzdalující se dívku</p> <p>Time laps města a lidí</p>	<p>Kdybyste měli šanci začít s někým úplně od začátku, vrátili byste se, abyste ho potkali znovu, nebo byste si vybrali ho vůbec nepoznat?</p> <p>Víte, předtím bylo emocionální a fyzické spojení v jedné osobě, teď máte různé osoby na každou sféru vašeho života, protože, nedej bože byste se zavázali k vztahu jen s jednou osobou. Někdy musíte prostě akceptovat to, že načasování je špatné nebo že ten člověk je pro vás špatný, nehledě na to, jak moc jste si přáli, aby byl ten pravý. Protože se to dozvíte bohužel až na konci a udělat tohle rozhodnutí je jedna z nejtěžších věcí, kterou kdy budete muset udělat.</p> <p>Možná to takhle bylo už celou věčnost, jenom jde o to, že v dnešní technologické době každý o všem ví. Různé sociální sítě a lidé, kteří se bojí milovat nebo ukazovat jakoukoliv formu náklonnosti, protože by to znamenalo, že jim na něčem záleží. A jak všichni vědí, když vám na něčem záleží, znamená to, že jste slaboši. (ironický tón)</p>
---	--

<p>OBRAZ 2</p> <p>TITULEK: SEX VS LÁSKA</p> <p>Detaily chlapce v každodenních aktivitách</p> <p>Myje si obličej, nalévá si čaj, oblíká se, odchází z domu.</p> <p>Celek: chlapec jde po ulici, proti němu dívka</p> <p>Polocelek: Ptá se jí na cestu, ona mu ji ukazuje</p> <p>Detail obličeje dívky, úsměv</p> <p>Detail obličeje chlapce</p>	<p>Všichni jsme si tím prošli, protože naše generace má velmi zvláštní způsob ukazování náklonnosti, nebo spíš její schovávání.</p> <p>Není to tak, že by mu nezáleželo absolutně na nikom, je to spíš o tom, že nechce, aby mu na něčem a čemkoliv záleželo. Nechce přemýšlet o následcích nebo se možná nechce příliš strachovat. Ničeho si neváží a nic neocení. Ví, že by měl, ale neudělá to. Rád se uzavírá do sebe a do svého malého světa, a odmítá se pohnout.</p> <p>Tak vystrašený jakýmkoliv závazkem, ale zároveň po něm strašně touží. Tak se bojí výsledku, že radši nic neudělá. Nechce zkusit ani to nejmenší, bylo by toho na něj moc. Pořád ubližuje lidem bez toho, aby si to uvědomoval, nebo se pletu a uvědomuje si to. O to horší případ to je. Možná mu na lidech záleží, možná až moc. Ale záleží mu na vás tak krutým způsobem. Ubližovat lidem, co vás obklopují, je jako kopat všude kolem sebe, jen abyste vy nedostali ránu. Ale ubližovat těm, kteří vás milují, ublíží nakonec nejvíc vám.</p>
--	---

<p>Polocelek: chlapec a dívka jdou bok po boku, ona mu něco nadšeně vypráví</p> <p>Projde kolem nich jiná dívka, chlapec se za ní otočí, aniž by poslouchal, co říká</p> <p>Dívka si toho ale nevšimne a radostně vypráví dál</p>	<p>Vždy si nechává zadní dvířka, ale nikdy vám to nepřizná.</p> <p>Člověk, co nechává všechno za sebou, nevědomky, že tam nechává i kousky svého srdce, je prázdný, a jediná věc která ho naplňuje, je někoho čistá láska. Ale jakmile vysaje poslední zbytky vaší energie, odejde, samozřejmě, protože už není co dál brát.</p>
<p>Vyměňují si čísla, objímá ji a dívka odchází</p>	<p>Nikdy se nemusel vlastně snažit o někoho přízeň. Myslím pot a slzy. Nikdy nemusel, protože to pro něj bylo jednoduché. Rozprostřené přímo před ním, jen si vybrat.</p> <p>[Řeknu vám, ďábel není vždy jen rohy, ocas a trojzubec. Někdy přijde ve formě milého nevinného chlapce, který vám říká všechno, co jste kdy chtěli slyšet.]³³</p>
<p>Celek a nájezd na chlapce v bytě</p> <p>Sedí na posteli, za ním jsou vidět něčí nohy</p> <p>Detail na mobil, píše jí zprávu</p>	<p>Zamilujete se do osoby, která vám říká přesně to, po čem jste celou tu dobu prahli, [a tak ignorujete varovná znamení po celý čas.] Ale, dříve či později, vám tahle bublina praskne a čím déle to bude trvat, tím víc to bude bolet. Neříkám, ať si nikoho nepřipouštíte k tělu, jen říkám, abyste se ujistili, že neignorujete ty červený praporky, co na vás zběsile mávají v procesu.</p>

³³ Všechny pasáže v hranatých závorkách musely být z technických důvodů v audiovizuálním díle odstraněny. Nicméně se vztahují k tématu bakalářské práce, a tak ve scénáři stále figurují.

	<p>Být v jeho blízkosti je vyčerpávající, stejně jako naplňující.</p> <p>[Všichni jsme egoisti. Každý jeden člověk na zemi. Ať už ten egoismus provádíme jakkoliv. Ale většina z nás má alespoň tu slušnost schovat to sobectví a převléct ho za dobré činy a pozornost vůči ostatním.</p>
<p>Pohled zezadu na chlapce s dívkou sedících na gauči a sledujících film</p>	<p>Někdo by mohl říct, že když víte, že je to chyba, neměli byste to dělat, že?</p>
<p>Pohled zepředu – povídají si přitom a smějí se</p>	<p>Ale někdy, i když víte, že děláte chybu, ji stejně uděláte. Proč? Protože lidé jsou záhada, protože lidé si rádi sami ubližují, aby se pak mohli litovat. Udělala svou chybu také, vědomě ho nechala jí ubližovat, protože měla pocit, že když bude trpět dostatečně, zaslouží si tím štěstí. Nebo si užívá teplou skrýš a objetí smutku a deprese.]</p>
<p>Střih na otevírání dveří od jeho bytu, polocelek dívek, které přišly za ním</p>	<p>Nahrazovat emocionální nejistotu a samotu bezvýznamným sexem, který tě potopil ještě hlouběji do těchhle sraček. Já využívám tebe, ty využíváš mě.</p> <p>A ten, kdo se připoutá na konci míň, je vítěz. Jde jen o hru, vždyť o co taky jiného</p>
<p>Dopadající dívky na postel a detaily dívek v posteli</p>	<p>Hudba</p>

<p>OBRAZ 3</p> <p>TITULEK: UNÍK Z REALITY</p> <p>Celek chlapec stojí s kamarády na břehu řeky</p> <p>Zapalují si jointa, detail na výdech dýmu</p> <p>Smějí se a povídají si Předávají si jointa</p> <p>Loučí se s kamarády podáním ruky, a shrbený, s rukama v kapsách bundy odchází</p> <p>Chlapec doma, zavírá vchodové dveře, bere si sáček s prášky, hází si prášky do dlaně, padá dozadu</p>	<p>Topí se ve vlastních stínech Jeho plíce naplněné dýmem, intoxikuje každou buňku jeho mozku – to byla ta jediná věc, co mu pomáhala zapomenout na všechno. Ale pomohlo mu to vlastně někdy?</p> <p>Jeho kamarádi...jeho kamarádi mají taky spoustu problémů. Ale nikdo o tom nemluví. Je jednodušší zhulit se, zamlžit všechno co se kolem děje.</p> <p>Má ale zvláštní pohled na svět. [A myslím, že to je na něm tak atraktivní pro okolí. Nepotkáte často člověka, který nebude soudit ostatní. Bez výjimek.] Nechával lidem jejich prostor, akceptoval jejich pohled na věc, i když s ním nesouhlasil.</p> <p>Nenáviděl souzení lidí a sebe samého. Řekli byste, jak překrásná vlastnost. Ale pod tím se schovávala jen nenávist k sobě samému. Jde o to, že on si sám zlomil srdce; tedy za předpokladu, že nějaké měl.</p> <p>Zamilovat se do někoho takového, je jako sebe ztracení, ale může to být i způsob spásy, [přinutí vás to uvědomit si sebe sama.]</p>
--	---

<p>OBRAZ 4</p> <p>TITULEK: RODINA</p> <p>Chlapec stojí sám na promenádě, je zamračený a zamyšlený.</p> <p>Dívka mu volá, on se jen podívá na mobil a ignoruje hovor.</p> <p>Prochází se a sleduje horizont</p>	<p>Chce najít cestu, tak zoufale se snaží, a přitom pořád stojí na místě. Není se čemu divit, že je tak frustrovaný a tím frustruje všechny kolem. Izoluje se, přitom se jen touží dostat z toho nekonečného začarovaného kruhu. Popírání. To je to, co mu jde nejlíp. Ale někde hluboko se snaží být lepším synem, lepším bratrem.</p> <p>[Často říkal, že až bude mít dítě, chce se ujistit, že bude lepší otec než ten jeho.] Za žádnou cenu nechtěl být jako jeho otec. A nejvíc ho děsilo to, že se v něm nacházel čím dál tím častěji. Jeho otec nebyl nijak špatný člověk, on ho tak asi viděl. Jako bezcitného robota, co jen rozdává rozkazy a nic mu není dobré. Ale byl to jen typ člověka, co se soustředí na výsledek a na zajištění rodiny, myslím, že se snažil. A on byl přesně jako jeho otec. A to nenáviděl.</p> <p>Jeho strach nebýt dost dobrý. Jeho strach, že nebude dobrým tátou.</p> <p>Nechce být šťastný, protože kdykoliv začne být aspoň trochu šťastný, stane se něco špatného. Jak smutné, že? Přitom na tom asi něco bude. Dá se předpokládat, že</p>
--	---

	<p>dítě, které bylo svědkem každodenních hádek rodičů, se uzamkne do sebe a nikoho k sobě nepustí. Když viděl bolest jeho matky, která se mu svěřovala. Byl naštvaný, když se rozešli, byl velmi naštvaný. Hlavně na ni, z nějakého důvodu. A když se rozpadne vztah, který má být základem pro váš život, není divu, že jste zmatení.</p>
--	--

<p>OBRAZ 5</p> <p>TITULEK: SAMOTA</p> <p>Dívka stojí ve vchodových dveřích se smutným výrazem</p> <p>Chlapec jí pozve dovnitř</p> <p>Táhne ji za ruku a začíná s ní tančit</p> <p>Baví se, smějí se</p> <p>Dívka se mu hluboce koukne do očí a artikuluje „miluju tě“</p>	<p>Je chodící a mluvící zmatek. [A je těžké říct, jestli je to jen předstírání nebo zoufalý výkřik o pomoc.]</p> <p>Manipulativní.</p> <p>[Potřebuje, aby ho někdo vedl, bez toho, aby mu říkal, co má dělat, protože nesnáší, když ho někdo do něčeho tlačí nebo mu rozkazuje.]</p> <p>Mluví o sobě tak, že máte pocit, že jste pronikli do jeho světa. Pravdou ale je, že vám jen chytře dává malé kousky, které vy si strážíte jako poklad a jásáte nad tím, že vy jste člověk, kterému se otevřel. [Dá vám pouze iluzi. A vy jste vděčný, tak strašně vděčný, za každý další moment, kdy vám dá svoji pozornost. Dá vám dostatek, abyste si mysleli, že je to hodně, ale ne dost na to, aby to hodně doopravdy bylo.]</p> <p>Dát mu své všechno nestačí. Protože si toho nikdy nevšimne, je to něco, co bere jako samozřejmost. A když to po nějaké době ztratí, začne mu to chybět. [Ale problém je v tom, že tohle dělá stále dokola; s jinými lidmi, v jinou dobu, ale pořád to samé.]</p>
---	---

<p>Chlapec se zhrozí a odstrčí ji od sebe</p> <p>Dívka se slzami v očích, začínají se hádat</p> <p>Po chvíli si vezme tašku a zhrzeně práskne dveřmi</p> <p>Pohled zezadu na chlapce se svěřenými rameny a hlavou</p>	<p>Myslím, že ho zranilo hodně lidí. Každý ho opouštěl, tak začal opouštět on je, [jen aby to nestihli první. Chce být potřebný, potřebuje být potřebný, potřebuje být vaší prioritou, i když tvrdí, že ho to nezajímá a hlavně nechce, abyste se na něj jakkoliv navázali, protože by vám to mohlo ublížit – alibismus.]</p>
<p>Detail na dívku venku jak odchází z bytu, objímá se a utírá si slzy</p>	<p>Vtipné je, jak pořád říká, že nikoho nechce zranit. [Ale pravdou je, že kdyby doopravdy nechtěl, tak by o svých činech trochu víc přemýšlel. Připadáte si pateticky, protože si uvědomíte, že jste se nechali manipulovat nejistým malým dítětem, který má problémy, o kterých ještě ani neví. A vy nejste o nic lepší.]</p>
<p>Chlapec si unaveně sedne na gauč, zakloní hlavu a promne si tvář se zavřenými očima</p> <p>Flashback momentů s dívkou, její úsměv, smích, jejich tanec, hádka</p>	<p>Rád byl tajemný, protože se až příliš bál, že bude nezajímavý. [Sám se staví do téhle pozice a nenáviděl představu, že ona by to všechno věděla a opustila ho kvůli tomu. Ale tehdy nevěděl, že ona je ten vzácný typ člověka, co se nevzdává, co zůstane v jeho životě tak dlouho, jak jí to jen dovolí.] Vlastně si to uzavírá do sebe užíval; myslel si, že i kdyby se otevřel někomu úplně, tak je to k ničemu, jelikož by ten člověk stejně nakonec odešel.</p>
<p>Detail chlapcova obličeje, rychlé otevření očí, moment uvědomění</p>	<p>Máme obrázek, o tom, jak to má vypadat, jaká má být ta osoba a jak se má chovat. A</p>

<p>Prohlíží si společné fotky v mobilu</p> <p>Vytáčí její číslo, dívka nezvedá, on se snaží nezdolně dál</p> <p>Sedí naproti sobě na lavičce</p> <p>Dívka se na něj letmo usměje, otočí se a jde pryč. Záběr zezadu, jak odchází a prolnutí s první scénou – detail chlapcova obličeje</p> <p>Převinutí všech dosavadních záběrů až na začátek</p>	<p>když se nám tenhle obrázek rozplyne, zhroutíme se. Ale když se nad tím zamyslíte, člověk, který nám nejvíc ubližuje, jsme my sami. Je to univerzální pořekadlo, bez očekávání, nejsou zklamání. Ale nemůžeme si pomoci, že? [Ten malý brouček v hlavě nás straší, i když logicky, ksakru víme, že to, co jsme si vytvořili v hlavě, má tak 1% šanci na realizaci.</p> <p>Nechci znít skepticky nebo dokonce pesimisticky, samozřejmě, někdy se to stane, stane se to a vy si najednou jste jisti, že zázraky se stávají. Ale nestávají. Nestávají se, proto se jim říká zázraky, protože jenom vyvolená hrstka lidí je viděla na vlastní oči. Vždy zaslechnete o někom, kdo zná někoho, kdo zná někoho, komu se to stalo. A my vždy věříme, ne, doufáme, že my jsme ta výjimka. Ale, lidi, na to aby byly výjimky, musí být ti, kteří jsou „to pravidlo“.]</p> <p>Je to nechutná vlastnost člověka, ale všeobecně známá. Chtít něco co nemáme, nectít si to co máme a když to ztratíme, dojde nám, že to jsme vlastně chtěli.</p> <p>A tak si někdy říkáte, že i když sebevíc v něco věříte, tak to tak být nemusí. A od některých lidí je dobré odejít. Alespoň na čas.</p>
--	---

<p>Opakující se scéna jejich seznámení, chlapec a dívka kolem sebe, ale jenom projdou bez povšimnutí</p> <p>Polocelek chlapec který kráčí</p> <p>Polocelek dívky která kráčí</p> <p>Černá obrazovka</p>	<p>Vždy si myslíme, že je příliš pozdě, ale možná, většinu času je příliš brzy, brzy na to být spolu. Potkáváme se příliš brzy, zamilováváme se příliš brzy, nechápeme, že někdy lidé nejsou připraveni na cokoliv, co jim chceme nabídnout, Nejste připraveni přijmout něčí lásku a pozornost, nebo ji jim dát.</p> <p>Je to smutný, protože se zamotáváme do citů a emocí a nechápeme celou podstatu té osoby. Čtete mezi řádky. Nejen koukat ale vidět. Nejen slyšet ale poslouchat.</p> <p>Hudba</p> <p>Tak...Kdybyste měli tu šanci začít s někým úplně od začátku, chtěli byste ho potkat znovu, nebo byste si vybrali ho vůbec nepoznat?</p>
---	---

5 AUDIOVIZUÁLNÍ DÍLO

Toto audiovizuální dílo vzniklo na základě výše uvedeného scénáře.

Neverland [online] ©2005-2017 [2017-3-8]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=KeGg1HdfLcc&feature=youtu.be>

ZÁVĚR

Film jako prostředek komunikace je jeden z nejúčinnějších médií současnosti. Předpokládali jsme, že když je film umělecké dílo, tak zobrazuje autorův pohled na svět. Umělec se inspiruje vším kolem něj a poté tuto představu přenesl na plátno. Dá se tedy očekávat, že změna ve filmové realitě je vlastně odraz naší reality. V závěru však můžeme zhodnotit, že lidská podstata zůstane vždy stejná. Každá generace má koneckonců jedny a ty samé základní potřeby. Do jisté míry byla naše dnešní společnost ovlivněna jak vnitřními, tak vnějšími faktory, tudíž je přirozené, že i její chování se změnilo. Proběhla markantní evoluce společnosti. Nové generace dělají věci jinak, znázorňují velmi realisticky koncepty své tvorby, dovolí si ukázat víc, než kdy bylo přijatelným v minulosti. Tabuizovaná témata jsou dnes stavěna na odiv a pyšní se tím, že šokují obecnost a způsobují pozdvižení. Stalo se zvykem natáčet explicitní a až přehnaně grafické scény hraničící s lehkou pornografií. Postupem času přicházely inovace ve vyobrazování sexuálních scén filmu a stejně tak se změnil způsob znázornění intimity. Nahota se stala naprosto normální a přijatelná ve veškerých audiovizuálních dílech. Poměr významu sexu a lásky se za posledních sedmdesát let radikálně změnil. Odhaluje se a rozvíjí myšlenka sexu bez lásky, kompenzování emocionální prázdnoty pouhým sexuálním aktem, za účelem uspokojení a ukájení základních biologických potřeb. Ale je vůbec možné dlouhodobě udržovat intimní poměr bez jakýchkoliv citů, jak se nám to snaží ukazovat filmy?

Výchova rodičů, společnost, ve které se nacházíme, její mravní kodex a morálka, technologický vývoj v komunikaci a psychický vývoj každého jedince ovlivňují celkové vnímání mezilidských vztahů, otázku lásky a sexu. Jsme otevřenější a volnější, ať už nám to uškodilo nebo ne. Experimentování, fetiše, polyamorní vztahy, nezávazný sex, to všechno je dnešní realitou a také něco, co by bylo pro předešlé generace nepředstavitelné a pobuřující. Máme strach z citů a závazků. Naše generace dospěla až do bodu, kdy jsou dívky v šoku, že se k nim chlapec chová uctivě a galantně. Naše ega jsou nám přednější než pravý nefalšovaný cit a emocionální otupění formuje naši percepci romantických vztahů, a vlastně vztahů jako takových. Jistý faktor nátlaku společnosti, vydělávat víc a stíhat víc a vlastnit víc, mohl zapříčinit otupění citů dnešní generace – je jednodušší nic necítit a jít si za svým profesionálním cílem, když nás nic

nerozptyluje. V této práci jsme zjistili, že společnost se změnila, zejména její způsob komunikace a svoboda volby, svoboda názoru a projevu. Postupem let tyto faktory zformovaly společnost tak, jak ji dnes známe. Ale témata filmové tvorby jsou ve své podstatě stále stejná. Klíčové události v lidském životě jako láska, ztráta, existenciální otázky apod. zůstávají stejné. Změnil se způsob komunikace, jak doslovné, tak i té umělecké.

Staré filmy se staly klasickými romantickými idylkami a jejich protagonisti ikonami a inspirací pro veškerou další tvorbu a nechávají nás toužit po stejném dojmavém příběhu jako na plátně. Můžeme si jen nostalgicky představovat, jak by svět vypadal, kdyby náš život byl jako ze starých filmů. Samozřejmě, že i v dnes se točí spousta filmů založených na, až přesládlé, ideji lásky a romance, ale jako lidé žijící v dnešní době, můžeme vidět, že tyto příběhy z filmů jsou už jen pouhou představivostí a touhou vrátit do našich cynických urychlených a syntetických životů pravý cit. Ale už je to spíše jen utopická představa o celoživotním partnerovi a nehynoucí lásce než realita. Evoluce pojetí mezilidských vztahů ve filmu se stejně jako mezilidské vztahy v reálném světě radikálně změnila.

Stejně, jako se vrací móda v oblékání z předešlých let, vrací se i móda vztahů? Znamenalo by to, že v budoucích letech se vrátí do módy nikdy nehynoucí láska a respekt vůči lidem kolem nás, gentlemani a dámy, dvoření a čekání na první intimní kontakt déle než pět minut po seznámení?

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Praha: Nakladatelství Budka, 1993, s. 181

KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. Vyd. 2. GRADA, 2008. ISBN: 978-80-247-2329-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Academia, Praha, 1997. ISBN: 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie*. Triton, Praha, 2011. ISBN: 978-80-7387-443-8.

PLAMÍNEK, Jiří. *Průvodce lidským myšlením a chováním*. Argo, Praha, 2016. ISBN: 978-80-257-1995-4.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

CAILLOIS, Roger. *Hry a lidé*. Praha, Nakl. Studia Ypsilon 1998.

DE ANGELIS, Barbara. *Tajemství lásky, která by měl každý znát*. Přeložila H. BŘEZÁKOVÁ. Columbus holdings, 2012. ISBN: 978-80-87588-02-4.

FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1925-1931*, Přeložil M. KOPAL. Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 2007. ISBN: 80-86123-23-5.

FROMM, Erich. *Umění milovat* [online]. Přeložil J. VINAŘ. 1966 [cit. 22.5.2016] Dostupné z: files.texty-pro-dusi.webnode.cz/200000036.../Erich-Fromm---Umění-milovat.pdf

HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Přeložila I. ŠTĚPANÍKOVÁ. Vyd.3. Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.

THOMPSONOVÁ, Kristin a BORDWELL, David. *Dějiny filmu*. Akademie múzických umění, Praha, 2007. ISBN 978-80-7106-898-3.

Seznam použitých internetových zdrojů

Love, 2015 [film]. Režie Gaspar NOÉ, Francie/ Belgie.

Nezapomenutelná láska, 1957 [An Affair to Remember] [film]. Režie Leo MCCAREY, USA.

Neverland [online] ©2005-2017 [2017-3-8]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KeGg1HdfLcc&feature=youtu.be>

Prázdniny v Římě, 1953 [Roman Holiday] [film]. Režie William WYLER, USA.

Před úsvitem, 1995[Before Sunrise] [film]. Režie Richard LINKLATER, USA/ Švýcarsko/ Rakousko.

Stud, 2011 [Shame] [film]. Režie Steve MCQUEEN, Spojené království.

Takoví jsme byli, 1973[The Way We Were] [film]. Režie Sydney POLLACK, USA.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michaela Brňová

Obor: Scénická a mediální studia

Forma studia: prezenční

Název práce: Vývoj pojetí mezilidských vztahů ve filmu

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 45

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 5

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 6

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: Mgr. Mercedes Wimmerová